

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Martina Kubisková

**Trestná činnost související se zneužíváním
návykových látek**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Mgr. Jiří Herczeg, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce: únor 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 22. února 2014

Podpis:

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala doc. JUDr. Mgr. Jiřímu Herczegovi, Ph.D. za vedení mé diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. Vymezení pojmů.....	3
1.1 Návykové látky	3
1.2 Prekursor	4
1.3 Zacházení s OPL	5
1.4 Jed	5
1.5 Droga.....	5
1.6 Závislost a syndrom závislosti	6
1.7 Toxikománie	6
2. Rozdělení drog a jejich účinků	6
2.1 Legální drogy	7
2.1.1 Alkohol	7
2.1.2 Tabák (nikotin)	8
2.1.3 Léky vyvolávající závislost	8
2.1.4 Těkavé látky.....	9
2.2 Ilegální drogy	9
2.2.1 Opiody a opiáty.....	9
2.2.2 Stimulancia	10
2.2.3 Halucinogenní drogy.....	10
2.2.4 Konopné drogy	11
2.2.5 Taneční drogy	12
3. Drogové trestné činy obecně.....	13
3.1 Drogové trestné činy v ČR.....	13
3.2 Terapeutická a represivní koncepce	14
3.3 Společenská nebezpečnost činu	14

3.4	Subjekt a subjektivní stránka	15
3.5	Druhový objekt.....	15
3.5.1	Rizika zdravotní.....	15
3.5.2	Rizika společenská.....	16
3.5.3	Rizika ekonomická	16
3.6	Trestná činnost související se zneužíváním NL	16
4.	Východiska současné právní úpravy.....	17
4.1	Mezinárodní úmluvy	18
4.2	Evropská právní úprava.....	19
4.3	Česká právní úprava	20
4.3.1	Trestní zákon č. 140/1961 Sb.	20
4.3.2	Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.	21
4.3.3	Související právní předpisy.....	22
5.	§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a jedy.....	24
5.1	Objekt a objektivní stránka	25
5.1.1	Neoprávněně	26
5.1.2	Výroba	26
5.1.3	Dovoz, vývoz a průvoz	27
5.1.4	Nabídnutí	27
5.1.5	Prodej.....	27
5.1.6	Zprostředkování	28
5.1.7	Jiné neoprávněné opatření jinému	28
5.1.8	Přechování pro jiného	28
5.2	Subjekt a subjektivní stránka	29
5.3	Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	30
5.3.1	Organizovaná skupina, Organizovaná skupina působící ve více státech..	31

5.3.2	Recidiva	32
5.3.3	Ochrana dětí, ochrana dětí mladších 15 let.....	32
5.3.4	Rozsah spáchání trestné činnosti	34
5.3.5	Újma na zdraví a smrt.....	40
5.3.6	Získání prospěchu	41
5.4	Příprava	41
5.5	Vybrané otázky judikatury.....	42
5.5.1	Pokračující TČ a totožnost skutku	42
5.5.2	Pomoc ke spáchání TČ	42
5.6	Vztah k jiným ustanovením	43
5.7	Nové syntetické drogy.....	43
5.7.1	Trh s novými syntetickými drogami v ČR.....	44
5.7.2	Boj proti šíření nových syntetických drog.....	45
6.	§ 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu.....	47
6.1	Rozdělení na měkké a tvrdé drogy.....	48
6.2	Objekt a objektivní stránka	48
6.2.1	Neoprávněně	49
6.2.2	Pro vlastní potřebu	49
6.2.3	Přechovává.....	49
6.2.4	Množství větší než malé	49
6.3	Subjekt a subjektivní stránka	50
6.4	Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	51
7.	§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku.....	51
7.1	Objekt a objektivní stránka	52
7.1.1	Neoprávněně	53

7.1.2	Pěstování.....	53
7.1.3	Pro vlastní potřebu.....	54
7.1.4	Množství větší než malé.....	54
7.1.5	Konopí.....	54
7.1.6	Houby a jiné rostliny obsahující OPL.....	55
7.2	Subjekt a subjektivní stránka.....	55
7.3	Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.....	55
7.4	Konopí jako lék.....	55
8.	§ 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu.....	58
8.1	Objekt a objektivní stránka.....	58
8.1.1	Prekursor a jiný předmět určený k nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahujícího OPL nebo jedu.....	59
8.2	Subjekt a subjektivní stránka.....	60
8.3	Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.....	60
8.4	Vztah k ustanovení § 283 TZ.....	60
9.	§ 287 Šíření toxikomanie.....	61
9.1	Objekt a objektivní stránka.....	62
9.1.1	Návyková látka jiná než alkohol.....	62
9.1.2	Svádění.....	63
9.1.3	Podporování.....	63
9.1.4	Podněcování.....	64
9.1.5	Šíření.....	64
9.2	Subjekt a subjektivní stránka.....	64
9.3	Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.....	65
9.3.1	Tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.....	65

9.4	Vztah k jiným ustanovením	66
9.5	Growshopy a šíření toxikomanie	67
10.	§ 289 Společné ustanovení	69
10.1	Odkaz na zvláštní zákon	70
10.2	Zákonné zmocnění vlády a nález ÚS	71
10.3	Rostliny a houby obsahující OPL	72
11.	Závěr	74
	Seznam zkratk	77
	Použitá literatura	78

Úvod

Jako téma jsem si pro svou diplomovou práci zvolila trestnou činnost související se zneužíváním návykových látek (dále jako „NL“). Kromě mého osobního zájmu mne k tomuto rozhodnutí vedla také skutečnost, že se s drogovou problematikou bohužel poměrně často setkávám ve svém okolí a ráda bych se jí věnovala i ve své budoucí praxi. Využila jsem možnosti zpracování tohoto tématu jako příležitost získat o dané problematice více informací.

Již v počátcích přípravy k mé diplomové práci jsem si uvědomila, že problematika této trestné činnosti je velmi široká a v rozsahu diplomové práce ji nelze nikdy obsáhnout zcela. Zneužívání drog s sebou přináší celou řadu společenských, ekonomických i zdravotních problémů a je bohužel přítomno všude kolem nás. Není výsadou pouze nejnižších společenských vrstev, ale můžeme se s ním setkat napříč všemi generacemi a příslušníky všech sociálních tříd. V rámci daného tématu bychom se mohli zabývat např. kriminologickou otázkou osobnosti pachatele drogových trestných činů (dále jako „TČ“) či etiologií vzniku drogové kriminality, kriminalistickou otázkou metodiky vyšetřování drogových TČ, sankcionováním pachatelů těchto činů s rozlišováním osob závislých, či mezinárodní spoluprací v oblasti drogové problematiky.

Zneužívání NL na sebe váže velké množství další trestné činnosti, která nemusí být vymezena pouze jednotlivými skutkovými podstatami drogových TČ. Jedná se např. o trestnou činnost tzv. opatřovací, jejímž účelem je získání prostředků k obstarání NL či trestnou činnost páchanou organizovanými skupinami, jejímž předmětem je obchodování s NL často v mezinárodním měřítku a která patří z globálního hlediska k nejzávažnějším, a mnoho dalších případů trestné činnosti se zneužíváním NL související.

Já jsem se však ve své diplomové práci rozhodla zabývat přímo jádrem právní problematiky trestné činnosti související se zneužíváním NL, a proto jsem se zaměřila především na současnou českou právní úpravu s detailním rozбором skutkových podstat jednotlivých drogových TČ zakotvených v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. (dále jako „TZ“) a vývoj soudobé judikatury, které se také stala mým klíčovým zdrojem. Záměrně jsem se vyhnula zpracování kapitole o historickém vývoji, kterou považuji za v literatuře a nesčetném množství absolventských prací již dostatečně a obsáhle

zpracovanou. Naopak jsem se rozhodla věnovat pozornost největším novinkám v oblasti právní úpravy drogové problematiky, které nám přineslo zejména období od roku 2012 až do počátku roku 2014.

V první kapitole jsem se pro větší přehlednost daného tématu rozhodla vymezit základní pojmy, které se v mé práci budou často opakovat nebo které jsou pro tuto problematiku v obecném měřítku zásadní.

Dále jsem si dovolila krátké odklonění od čistě právní problematiky a druhou kapitolu jsem věnovala rozdělení drog a jejich účinků. Tuto kapitolu však považuji za neméně důležitou, neboť si díky ní můžeme vytvořit představu o nejčastěji užívaných drogách na území ČR a můžeme si tak lépe uvědomit, proti jakému nebezpečí stojíme a s jakými problémy se tak trestní právo musí potýkat, jak konkrétní látky mění chování jejich uživatelů a jaká trestná činnost a v jaké intenzitě může být se zneužíváním konkrétních drog spojena.

Třetí a čtvrtá kapitola pak představují jakýsi samostatný úvod do problematiky konkrétních drogových TČ, které tvoří meritum mé diplomové práce. Tyto jsou pak rozebrány v kapitolách 5 – 9, kde se zabývám detailním výkladem jednotlivých skutkových podstat a související judikatury.

V rámci těchto kapitol se vždy zabývám nejaktuálnějšími otázkami s daným TČ souvisejícím. Konkrétně se pak jedná o problematiku určování rozsahu spáchání drogové trestné činnosti, rozmachu zneužívání nových syntetických drog (dále jako „NSD“), schválení konopí jako léčivého prostředku a provozování tzv. growshops ve světle skutkové podstaty TČ § 287 TZ šíření toxikomanie.

Kapitola 10. je věnována společnému ustanovení § 289 TZ a jeho nedávnému částečnému zrušení Ústavním soudem ČR.

Závěr mé práce obsahuje shrnutí a zhodnocení získaných poznatků a návrhy de lege ferenda.

Diplomová práce odpovídá právnímu stavu ke dni 22. února 2014.

1. Vymezení pojmů

V úvodu své diplomové práce bych pro lepší přehled a ucelenost tématu ráda nadefinovala základní pojmy, se kterými budu po celou dobu textu pracovat nebo které považuji z jiných důvodů v rámci drogové problematiky za stěžejní.

1.1 Návykové látky

NL jsou omamné a psychotropní látky (dále jako „OPL“) uvedené v přílohách č. 1 až 7 **nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamu návykových látek**.¹ Seznamy NL vycházejí z Jednotné úmluvy o omamných látkách a Úmluvy o psychotropních látkách.² Podle výkladového ustanovení § 130 TZ se NL rozumí alkohol, OPL a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Zjednodušeně lze také říci, že se jedná o látky s vlastnostmi, které povzbuzují návykové nebo pravidelné užívání.³ Jejich požití mění stav vědomí a může vyvolat závislost přes návyk až po propadnutí.⁴ Nikoli každá látka, která může mít určité omamné či psychotropní účinky, resp. charakter jedu, musí být zahrnuta trestněprávní úpravou. Je rozhodující, jaké látky a jedy vymezuje zvláštní právní předpis.⁵ Mezi NL neřadíme společensky akceptovatelné látky, jakými jsou káva, čaj, tabák nebo např. i čokoláda či energetické nápoje. Ačkoliv na ně může rovněž vzniknout návyk, nejsou s jejich zneužíváním typicky spojeny výrazně negativní účinky vyjmenované v § 130 TZ. Pojem návyková látka zahrnuje omamné i psychotropní látky. **Omamnou látkou** (narkotikem) je chemická látka navozující útlum, poruchu vědomí a necitlivost k bolesti (analgesii). Tento termín se většinou používá pro opiáty a opiody.⁶ **Psychotropní látka** je látka zahrnutá mezi substance vymezené od roku 1971 Úmluvou OSN o psychotropních látkách.⁷ Psychotropní látka je pojem se stejným obsahem jako psychoaktivní látka, tj. látka ovlivňující psychiku a duševní procesy. V širším významu

¹ § 2 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

² Jednotná úmluva o omamných látkách, vyhlášená pod č. 47/1965 Sb., ve znění Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách, vyhlášeného pod č. 458/1991 Sb. a Úmluva o psychotropních látkách, vyhlášená pod č. 62/1989 Sb.

³ KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4. s. 70

⁴ http://iuridictum.pecina.cz/w/N%C3%A1vykov%C3%A1_l%C3%A1tka [cit. 2013-11-06].

⁵ KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 9788074000478 s. 368

⁶ KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4 s. 89

⁷ Úmluva o psychotropních látkách, vyhlášená pod č. 62/1989 Sb.

lze pojem použít pro jakoukoliv látku, která primárně nebo druhotně ovlivňuje centrální nervovou soustavu (dále jako „CNS“). Někteří autoři používají tento pojem pro látky, jejichž primární užití je v léčbě duševních nemocí – anxiolytika, antidepresiva, neuroleptika. Další význam pojmu se vztahuje na látky, které mají pro své účinky na psychiku vysoké riziko návyku či závislosti – stimulancia, halucinogeny, opiáty a sedativa/hypnotika, včetně alkoholu.⁸ **Přípravkem obsahujícím NL** se pak rozumí roztok nebo směs v jakémkoliv fyzikálním stavu obsahující NL.⁹

1.2 *Prekursor*

Zjednodušeně lze říci, že prekurem je látka určené k výrobě drog nebo látka, z níž při metabolismu vzniká výsledný produkt. Typickým příkladem prekursorů drog jsou například látky efedrin, pseudoefedrin, toluen, aceton a kyselina lysergová. Judikatura NS za prekursor výslovně označuje např. lék Nurofen Stopgrip, neboť je pro svůj obsah pseudoefedrinu využíván k výrobě metamfetaminu (pervitinu), který lze z tohoto léku jednoduše vyrobit.¹⁰

Za prekursor se považují všechny látky, které jsou uvedeny v příloze I. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekurech drog, ale i léčivé přípravky, v nichž jsou uvedené látky obsaženy, které jsou sice jinak z této definice vyloučeny, avšak uvedené látky z nich lze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodářskými prostředky. V případě konkrétního léčebného přípravku (léku) obsahujícího některou z látek, na něž dopadá definice prekursoru, je nutné posoudit, zda způsob, jakým lze prekursor z konkrétního léčebného přípravku (léku) použít nebo extrahovat, je možné označit za snadno proveditelný dostupnými nebo hospodářskými prostředky. Za takový lze považovat možnost extrahovat prekursor z léčebného prostředku např. rozpuštěním ve vodě nebo v jiném roztoku, zahřátím nad otevřeným ohněm nebo jiným tepelným zdrojem, a to za použití zcela běžných nástrojů, náčiní či hospodářských zařízení apod. Může tedy jít o běžné úkony jednotlivce či skupiny osob v rámci individuální nebo manufakturní výroby, za využití zcela běžných nástrojů, náčiní či hospodářských zařízení, při nichž dojde k vyloučení nebo jinému oddělení prekursoru, aniž by k tomu bylo nutno použít složitých chemických,

⁸ KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4 s. 90

⁹ § 2 odst. b) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. května 2013, sp. zn. 11 Tdo 130/2012

laboratorních nebo obdobných náročných postupů.¹¹ S účinností od 1. ledna 2014 upravuje nakládání s prekursory zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.¹²

1.3 Zacházení s OPL

Zacházení s OPL zahrnuje výzkum, výrobu, zpracování, odběr, skladování, dodávání a používání NL, přípravků a prekursorů, koupi a prodej NL, přípravků a prekursorů, jakož i nabývání a pozbývání dalších věcných nebo závazkových práv s nimi spojených, zprostředkování takových smluv a zastupování při jejich uzavírání. NL uvedené v příloze č. 3 nebo 4 nařízení vlády o seznamu NL a přípravy je obsahující mohou být použity pouze k omezeným výzkumným, vědeckým a velmi omezeným terapeutickým účelům vymezeným v povolení k zacházení. Ostatní NL a přípravy je obsahující mohou být použity pouze k terapeutickým, vědeckým, výukovým, veterinárním účelům nebo i k jiným účelům na základě povolení Ministerstva zdravotnictví.¹³

1.4 Jed

Za jedy ve smyslu § 283, 284 a 286 TZ se podle nařízení vlády č. 467/2009 Sb. považují chemické látky uvedené v příloze č. 1 k tomuto nařízení a chemické směsi, které obsahují nejméně 7 % těchto látek. U látek uvedených v příloze č. 1 k tomuto nařízení se za množství větší než malé pokládá takové množství jedy, které na základě současných vědeckých poznatků může po jednorázovém nebo opakovaném podání způsobit poškození zdraví.¹⁴ Jedy jsou takové vysoce toxické chemické látky, které způsobují otravy již v malých dávkách.

1.5 Droga

Tento termín má mnoho významů. V Úmluvách OSN a v Deklaraci snižování poptávky po drogách označuje látky podřízené mezinárodní kontrole. V medicíně odkazuje na některá léčiva užívaná pro předejití nebo vyléčení nemoci nebo pro zvýšení fyzické či psychické kondice. Ve farmakologii se termín vztahuje na některé chemické činitele, které upravují biochemické nebo fyziologické procesy ve tkáni nebo

¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. listopadu 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011

¹² Podrobněji rozebráno v kapitole 4.3.3.

¹³ § 3 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

¹⁴ §1 nařízení vlády č. 467/2009 Sb.

organismu. Často se pojmem „droga“ rozumí psychoaktivní látka a ještě častěji jde o synonymum pro drogy nezákonné. Kofein, tabák, alkohol a další látky, které jsou běžně užívány bez lékařského předpisu, jsou však v jistém slova smyslu také drogy, protože jsou užívány primárně pro svůj psychoaktivní efekt.¹⁵

1.6 Závislost a syndrom závislosti

Jedná se o soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických stavů, který se vyvíjí po opakovaném užití substance a který typicky zahrnuje silné přání užít drogu, porušené ovládnání při jejím užívání, přetrvávající užívání této drogy i přes škodlivé následky, prioritu v užívání drogy před ostatními aktivitami a závazky, zvýšenou toleranci pro drogu a někdy somatický odvykací stav.¹⁶ Termíny „závislost“ a „syndrom závislosti“ mají podporu WHO, která doporučuje jejich používání namísto termínu „toxikománie“.

1.7 Toxikománie

Tento pojem je jeden z nejstarších a obvykle užívaných termínů k popisu a vysvětlení fenoménu dlouhodobého zneužívání drog. Je definován jako opakované užívání psychoaktivní látky nebo látek v takové míře, kdy je uživatel (toxikoman) periodicky nebo chronicky intoxikovaný, má nutkání k užití dané psychoaktivní látky, činí mu velké problémy úmyslně zastavit nebo změnit její užívání a má tendenci získat danou psychoaktivní látku téměř každým způsobem.¹⁷ Starším termínem pro zneužívání narkotik byl pojem **narkomanie**.

2. Rozdělení drog a jejich účinků

V rámci této kapitoly bych se ráda zaměřila na jednotlivé druhy drog, jejich účinky a nejčastěji užívané drogy na území ČR. Přestože tato kapitola lehce vybočuje z právní problematiky, rozhodla jsem se ji do své práce zařadit hned na úvod. Pokud chceme postihnout a analyzovat trestnou činnost související se zneužíváním NL,

---

¹⁵ KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4 s. 32 – 33

¹⁶ *International statistical classification of diseases and related health problems*. 10th revision, 2nd edition. Geneva: World Health Organization, 3 v. ISBN 92415465493 s. 198

¹⁷ KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4 s. 111 – 112

musíme si nutně udělat obrázek o tom, proti čemu vlastně stojíme. Jaké NL jsou zneužívány a jaké mají tyto látky účinky? Jaké tedy mohou vyvolat změny v chování jejich uživatelů? K jaké trestné činnosti a v jaké míře takové zneužívání může vést? Které NL mohou představovat pro společnost a jednotlivce největší riziko?

Drogy obecně můžeme pro větší přehlednost rozdělit do různých skupin podle několika kritérií. Podle míry rizika vzniku závislosti rozdělujeme drogy na **měkké a tvrdé**. Někdy také můžeme hovořit o drogách s akceptovatelným rizikem a o drogách, u kterých je riziko spojené s jejich užíváním příliš vysoké. Mezi měkké drogy můžeme zařadit kávu, čaj, ale např. i marihuanu a hašiš. Mezi tvrdé drogy na druhé straně pak patří např. heroin, LSD, morfin, pervitin. Dalším kritériem jejich dělení může být původ jejich vzniku. Podle tohoto kritéria můžeme rozdělit drogy na **syntetické** (např. pervitin, LSD, MDMA) a **přírodní** (např. marihuana, hašiš, heroin). Dále samozřejmě dělíme drogy podle jejich **účinku** (např. halucinogeny, stimulancia, opiáty). Já jsem si pro svou práci zvolila jako měřítko rozlišení jejich vztah k právním předpisům, a rozlišuji tedy drogy **legální a ilegální**.

2.1 *Legální drogy*

Do této skupiny drog patří látky, které jsou dostupné široké veřejnosti a za splnění určitých podmínek (např. dosažení zletilosti) se dají nakoupit i v neomezeném množství. Mezi tyto látky patří např. alkohol, tabák, různé léky, těkavé látky, ale i káva nebo čaj. Pojdme se zaměřit na ty nejnebezpečnější z nich.

2.1.1 Alkohol

Alkohol (chemicky etylalkohol) vzniká chemickým procesem kvašení ze sacharidů. Jeho psychoaktivní účinky závisí zejména na množství požitého alkoholického nápoje a mají komplexní charakter. Na výsledném bezprostředním efektu a projevech chování se podílejí vedle biologických (osobní dispozice, kondice, zdravotní stav) také psychologické vlivy (anticipace účinku, očekávaný efekt) a vlivy sociální (působení prostředí, společnosti).¹⁸ V malých dávkách působí stimulačně. Uživatelé jsou uvolnění a výřeční, ztrácí zábrany, dochází ke snížení jejich schopnosti sebekritičnosti, někdy i k agresii. Ve větších dávkách naopak alkohol působí útlum,

---

¹⁸ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Geneva: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61 s. 152

únavu a spánek, v krajním případě i bezvědomí a smrt. Nadměrná konzumace alkoholu s sebou přináší řadu komplikací somatických¹⁹, psychických²⁰ i sociálních.²¹ Další nebezpečí alkoholu spočívá ve skutečnosti, že mnohdy bývá vstupním krokem k užívání ostatních NL.

2.1.2 Tabák (nikotin)

Nikotin je jedinou NL, kterou tabák skládající se ze 4 – 5 tisíc složek obsahuje. Jedná se o bezbarvou tekutinu bez zápachu. V ČR se běžně prodává tabák ve dvou formách – bezdýmý tabák (šňupací a orální) a tabák, který hoří (doutníky, dýmky, cigarety). Závislost na tabáku začíná závislostí psychosociální. Jedná se o kombinaci psychické a sociální závislosti. Psychická spočívá v naučené potřebě určité činnosti v určité situaci, sociální představuje totéž, ale v určité společnosti.²² Po určité době vzniká také fyzická drogová závislost. Sociální a psychologická rizika hrozí v případě užívání tabáku minimální. Tabák nezpůsobuje změny psychiky. O to závažnější jsou rizika somatická. Užívání tabáku způsobuje řadu závažných onemocnění a s pravděpodobností 1:1 zemře kuřák v důsledku užívání tabáku, a to v průměru asi o 10 let dříve než nekuřák.²³ Mezi hlavní abstinční příznaky pak patří např. nervozita, podrážděnost, smutek až deprese, poruchy spánku, únava, nesoustředěnost a nezvladatelná touha po cigaretě.

2.1.3 Léky vyvolávající závislost

Problematika zneužívání léků bývá ve společnosti často velmi podceňována, o to více je však nebezpečná. Léky patřící do skupiny NL jsou zejména **sedativa**, **hypnotika**, **analgetika** a **anxylotika**. Při jejich užívání dochází k útlumu CNS, otupělosti, ospalosti a celkovému útlumu. Při předávkování může dojít až k hlubokému bezvědomí. Chronické užívání vede k psychické a somatické závislosti na dané NL, a to i u uživatelů, kteří ji dostávají jako lék na lékařský předpis. Stejně jako zneužívání

---

¹⁹ Chronické potíže a známky poškození gastrointestinálního traktu, zvýšené riziko vzniku jaterní cirhózy a karcinomu jater, rakoviny jícnu, žaludku a tenkého střeva, u těhotných žen poškození plodu, které zvyšuje riziko retardace u dětí apod.

²⁰ Alkoholická halucinóza, alkoholická paranoidní psychóza a alkoholické demence

²¹ Ztráta zaměstnání, rodiny, domova

²² KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Geneva: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61 s. 205

²³ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Geneva: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61 s. 206

alkoholu je i zneužívání léků typické spíše pro jedince středního a vyššího věku. I to může být důvodem, proč se problematice zneužívání v obou těchto případech věnuje nižší pozornost než u jiných NL.

2.1.4 Těkavé látky

Jedná se o prchavé látky nebo také inhalační drogy. Do této skupiny můžeme zařadit některá rozpouštědla, ředidla a lepidla, ale i plynné látky (např. éter nebo rajský plyn). Nejrozšířenějším zástupcem inhalačních drog u nás je v současné době **toluen**. Při jeho užití (inhalaci) se velmi rychle objevuje pocit euforie, poruchy vnímání, živé a barevné halucinace, posléze útlum, spánek nebo poruchy vědomí. Největším nebezpečí toluenu spočívá v tom, že je téměř nemožné jeho správné a předvídatelné dávkování. K úmrtí může dojít již při prvním experimentálním užití. Toluenu vyvolává velmi silnou psychickou závislost, jeho užíváním dochází k trvalému poškození mozkových struktur a celkové degradaci osobnosti. To s sebou samozřejmě přináší problémy i v sociální oblasti. Somatická závislost naopak tak zásadní nebývá.

2.2 Ilegální drogy

Skupinu nejčastěji zneužívaných **ilegálních drog** tvoří zejména opioidy a opiáty, stimulantia, halucinogenní drogy, konopné drogy a drogy taneční.

2.2.1 Opioidy a opiáty

V lékařství se opioidy používají jako nejsilnější léky proti bolesti nebo proti kašli (např. codein). Opiáty pak tvoří podskupiny opioidů, jejichž struktura je podobná struktuře morfinu. Mezi somatické účinky užívání této skupiny NL patří zejména tlumivý účinek. Po užití dochází zklidnění a příjemné euforii, potlačování bolesti a útlumu dýchacího centra. Opioidy a opiáty jsou nebezpečné zejména svým vysokým potenciálem pro vznik závislosti somatického typu. Ta vzniká již po několik týdnech, maximálně měsících užívání a její léčba patří k nejsložitějším. Léčbu můžeme rozdělit na tu, která má vést k abstinenci a léčbu substituční, kdy dochází k nahrazení zneužívané drogy např. metadonem (typicky u dlouhodobých uživatelů). **Metadon** patří mezi syntetické opioidy a není odvozen od morfinu. Nejzneužívanější NL této skupiny je bezesporu **heroin**, dále pak např. **braun** nebo samotný **morfin**, který se obvykle

používá jako surovina na výrobu dalších opioidů. Chronický uživatel bývá líný, ztrácí vůli, libido a potenci, trpí nespavostí, únavou a podrážděností střídající se s apatií.

2.2.2 Stimulancia

Stimulancia jsou NL s budivým efektem na CNS. Zvyšují psychomotorické tempo a bdělost, urychlují myšlení, zahánějí únavu a zkracují spánek, vyvolávají euforii a velmi příjemný pocit fyzické i psychické síly a energie a snižují také chuť k jídlu. Tyto látky však také vyvolávají úzkost, umocňují trému a mohou vést k agresivitě.²⁴ Užívání stimulancií nevede ke vzniku somatické závislosti, o to výraznější je pak závislost psychická.²⁵ Mezi somatické komplikace, které stimulancia přináší, patří extrémně vysoká zátěž pro kardiovaskulární systém, riziko srdečních a mozkových příhod a také velký váhový úbytek. Mezi psychická rizika na druhé straně patří tzv. toxické psychózy (slangově „stíhy“), které se projevují paranoiou a halucinacemi. Mezi nejtypičtější zástupce těchto NL patří **kokain, pervitin a amfetamin**. Kokain se vyrábí z jihoamerického keře koka pravá a jeho zneužívání je typické pro „vyšší vrstvy“. Nejčastěji užívanou NL z této skupiny je však v ČR pervitin a ten je na našem území zároveň nejrozšířenější nelegální drogou s vysokým rizikem pro vznik závislosti. Aplikován bývá nitrožilně. Ve světě je pak nejčastěji zneužívanou drogou této skupiny amfetamin.²⁶

2.2.3 Halucinogenní drogy

Halucinogenní drogy patří mezi vědecky nejprobádanější NL a v minulosti s nimi bylo dokonce experimentováno v rámci psychoterapie. V případě užití těchto látek se objeví pocity mírného chvění, neschopnosti ovládat pohyby, závratě či nevolnost. Po krátké chvíli pak tyto pocity odezní a dostavuje se výskyt iluzí a pseudohalucinací.²⁷ Ve vyšších dávkách však může dojít k intenzivním halucinacím bez

---

²⁴ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Geneva: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61 s. 164

²⁵ Vyznačuje se především tzv. cravingem – dychtěním po látce.

²⁶ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Geneva: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61 s. 166

²⁷ Výraznější sklon k „ornamentalismu“, zvýšená citlivost k prostorovému vnímání a vnímání barev, výskyt barevných kaleidoskopických obrazců, pocity mírné euforie a dobrá nálada.

možnosti jejich ovlivnění vůlí. Může také dojít k pocitům depersonalizace²⁸ a derealizace.^{29,30} Největším nebezpečím halucinogenů je zejména jejich nepředvídatelný účinek a praktická nemožnost odhadnout správné nadávkování. V nejhorším případě může vést i k rozvoji paranoidního stavu, uživatel pak může být agresivní k sobě i svému okolí.

Mezi nejčastěji užívané halucinogeny patří LSD a psilocybin. **LSD** se na našem trhu objevuje ve formě tzv. tripů (malé papírové čtverečky s potiskem) či krystalů (malé granulky většinou tmavomodré či zelené barvy) a je užíván perorálně. **Psilocybin** je psychoaktivní látkou, která je obsažena v houbách rodu *Lysohlávek*. *Lysohlávky* se běžně vyskytují na velké části území ČR a jsou tam poměrně snadně dostupné. Vzhledem k jejich omezenému výskytu během roku se obvykle jedná pouze o sezónní „doplňkovou“ drogu. Na černém trhu se nejčastěji objevují sušené klobouky těchto hub. Bývají užívány perorálně, typická je jejich nepříjemná chuť. Při zneužívání *lysohlávek* je problematické zejména jejich dávkování spojené s časovou prodlevou nástupu účinku. Množství aktivní látky se nedá předem odhadnout a lehce může dojít k předávkování, vážné otravě a dokonce i smrti. V roce 2012 se halucinogenní houby dostaly na druhé místo v žebříčku nejčastěji užívaných nelegálních drog v ČR.³¹

2.2.4 Konopné drogy

Konopné drogy jsou vyráběny z rostliny konopí. Obvykle bývají rozlišovány tři druhy - *Cannabis sativa*, *Cannabis indica* a *Cannabis rudelis*. Za psychoaktivní účinky těchto rostlin je zodpovědná látka tetrahydrokanabinol (dále jako „THC“). V ČR je možné pěstovat pouze tzv. technické konopí, jehož obsah THC není vyšší než 0,3 %. Konopné drogy jsou u nás nejčastěji zneužívanými ilegálními drogami. Podle Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012 je někdy v životě zkusilo

---

²⁸ Bývá prožíváno jako pocit ztráty citlivosti v části či celém těle, v extrémním případě ve spojení s halucinacemi může dojít k pocitu chybění končetiny apod., dále duševní například pocitem ztráty schopnosti empatie, vřelých pocitů, lásky, nenávisti apod.

²⁹ Derealizační pocity mohou navodit stav úplného odcizení vlastního těla a prožívání a vést postupně až k situaci, kdy intoxikovaný sám sebe vnímá jako „divák“ – pozorující postavu v kině, a má dojem naprosté neúčasti na tom, co se děje okolo něj.

³⁰ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Geneva: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61 s. 171

³¹ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 9788074400773 s. 22

27,9 % obyvatel.³² Toto číslo však může být i mnohem vyšší. V poslední době se také velmi rozšiřuje trend domácího pěstování konopí. To však nebývá pěstováno pouze pro své psychoaktivní účinky, ale i pro účinky léčebné. Na černém trhu jsou zneužívány dvě základní formy konopných drog – marihuana a hašiš. Název **marihuana** označuje sušené květenství a horní lístky ze samičí rostliny konopí. Při dobrém zpracování drží tato sušená květenství v hrudkách při sobě, jsou jemně lepivá a mají velmi charakteristické aroma. Koncentrace THC u orgány činnými v trestním řízení (dále jako „OČTR“) zachyceného konopí vypěstovaného v roce 2012 v indoor podmínkách činila průměrně 10 – 15 %.³³ **Hašiš** je pak samotná konopná pryskyřice, obvykle stlačená do malých kostek tmavě zelené až tmavě hnědé barvy. Obsah aktivních látek může být oproti marihuaně velmi vysoký – okolo 40 %.

Konopné drogy jsou užívány nejčastěji kouřením, méně často pak perorálně – jako součást pokrmů nebo nápojů. Účinky konopných drog na lidský organismus bývají velmi individuální, kromě samotné aktivní látky se na nich podílí i celkové „nastavení“ jedince.³⁴ Typicky však mezi tyto účinky patří sucho v ústech, pocit chladu a hladu, deformace vnímání času,³⁵ deformace vnímání prostoru či sluchové, hmatové a zrakové iluze. Příznačný je pak zejména stav lehké euforie přecházející v bouřlivý až nezadržitelný smích. Konopné drogy nevyvolávají somatickou závislost a ta psychická se dostavuje jen asi u 8-10 % dlouhodobých uživatelů.³⁶ Při dlouhodobém užívání se však mohou objevit poruchy některých kognitivních funkcí jako zhoršení krátkodobé paměti a schopnosti soustředění.

2.2.5 Taneční drogy

Taneční drogy jsou typicky užívány návštěvníky tzv. parties – specifických hudebně tanečních produkcí. Jejich účinek kombinuje stimulancia a halucinogeny. Mezi nejznámější patří bezesporu **extáze (MDMA)**. Ta se dlouhodobě držela na druhém místě (po konopných drogách) žebříčku nejzneužívanějších nelegálních drog, v roce

---

³² *ibid.*

³³ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012.* Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 9788074400773 s. 126

³⁴ Jeho nálada, očekávání, únava nebo okolní prostředí

³⁵ Krátký okamžik se může zdát jako by uběhly celé hodiny.

³⁶ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup.* 1. vyd. Geneva: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61 s. 176

2012 však byla vystřídána halucinogenními houbami.³⁷ V čisté podobě se jedná o bílou, krystalickou silně hořkou látku. Obvykle je však k dostání ve formě barevných tablet s reliéfním obrázkem a často obsahuje příměsi dalších látek. Právě ty představují největší nebezpečí užívání extáze. Může se jednat o látky pro lidský organismus velmi nebezpečné, které mohou způsobit až selhání organismu. Nebezpečná je také kombinace extáze s dalšími látky, např. i alkoholem. Mezi prvotní účinky patří lehká zmatenost a neklid, příp. i nevolnost. Později se dostavuje pocit klidu, pohody, dobré nálady, dokonce i pocity empatie a lásky, díky těmto účinkům bývá extáze někdy označována právě jako „**droga lásky**“. Na druhé straně mezi nejzávažnější možné komplikace patří např. hypertermie – přehřátí organismu. Jeho pravděpodobnost vzrůstá při nadměrné tělesné aktivitě, vyšší teplotě okolí a nedostatečné konzumaci tekutin.

3. Drogové trestné činy obecně

V následujících kapitolách bych se ráda věnovala problematice tzv. **drogových trestných činů** a to s důrazem zejména na jejich současnou právní úpravu s lehkým přesahem do právní úpravy předcházející³⁸ a nejzajímavějším a nejvýznamnějším otázkám související judikatury. Drogové delikty jsou TČ spojené s nedovoleným nakládáním s OPL a jedy. Postihují takové nakládání s OPL a jedy, které je v rozporu s obecně závaznými předpisy.

3.1 Drogové trestné činy v ČR

Drogové TČ tvořily v roce 2012 1,3 % všech zjištěných TČ. Kraji s nejvyšší drogovou kriminalitou v přepočtu na 100 tis. obyvatel byly v roce 2012 Praha, Karlovarský a Středočeský. Počet drogových TČ od roku 2007 roste. Za drogovou trestnou činnost bylo v roce 2012 stíháno více než 2,8 tis. osob, nejčastěji z důvodu výroby, pašování a prodeje pervitinu či konopných látek. TČ spojené s výrobou, prodejem a pašováním drog dlouhodobě tvoří přibližně 80 % a TČ nedovoleného nakládání s drogami pro vlastní potřebu přibližně 15 % drogových TČ. Obžalováno bylo 2,4 tis. osob a pravomocně odsouzeno 2,1 tis. osob. Nejčastěji uloženou sankcí

---

³⁷ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 9788074400773 s. 22

³⁸ tedy zákona č. 140/ 1961 Sb., trestní zákon

bylo podmíněné odložení odnětí svobody. V roce 2012 bylo v ČR projednáno 1285 přestupků nedovoleného nakládání s OPL, což je o 10 % více oproti roku 2011.³⁹

3.2 *Terapeutická a represivní koncepce*

Z mnoha společenských, sociálních, zdravotních či ekonomických důvodů se naprostá většina společnosti a odborníků shodují na tom, že je třeba přísně trestat výrobu a distribuci drog s výjimkou medicínských účelů. Pokud však jde o trestání držení drog pro vlastní potřebu a konzumaci, názory se různí. Zde se střetávají dva krajní názory: trestat jakékoliv držení drog a jejich konzumaci - **represivní koncepce**, anebo konzumenty drog a držení drog pro vlastní potřebu netrestat, ale narkomany léčit a působit preventivně - **terapeutická koncepce**.⁴⁰ Dle mého názoru je k co největšímu postižení drogové kriminality nezbytné obě tyto koncepce propojit a ve vhodném poměru zkombinovat. Z tohoto názoru rovněž vychází náš současný TZ účinný od počátku roku 2010. Ale např. až do roku 1998 nebylo opatření a držení drogy pro vlastní potřebu trestné. Až novela trestního zákona z roku 1961 č. 112/1998 Sb. postihla i přechovávání drogy v množství větším než malém pro vlastní potřebu. Dle současných trendů vývoje protidrogové politiky je tedy nutné co nejpřísněji trestat výrobce a obchodníku s drogami, zejména nejsou – li sami narkomany a provozují-li nedovolenou výrobu a obchod v mezinárodním měřítku a ve spojení se zločineckými organizacemi, a na straně druhé je třeba zajišťovat léčení a reintegraci narkomanů do společnosti a to zvláště prostřednictvím alternativních trestů.⁴¹

3.3 *Společenská nebezpečnost činu*

Samotné užívání OPL a jedů TZ postiženo není, jen takové jednání, které spočívá v jejich nedovolené výrobě, transportu přes hranice, v jejich přechovávání či distribuci. Postižitelné je takové jednání, které je nedovolené – tedy v rozporu právními předpisy. Ne však každé jednání takové nedovolené jednání bude postiženo trestním právem. Absolutní trestní odpovědnost vyplývající z formálního pojetí TČ je potenciálně prolomena tzv. materiálním korektivem podle § 12 odst. 2 TZ. Dle tohoto

³⁹ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 9788074400773 s. 3

⁴⁰ NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R., ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. Vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 600, ISBN 978-80-7357-509-0 s. 357

⁴¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 2. vyd.* Praha: Leges, 904 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-49-3 s. 703

ustanovení TZ lze trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Využití § 12 odst. 2 pro oblast drogové kriminality si lze představit např. v případech pěstování a zpracování konopí setého výlučně pro účely alternativní léčby, pak lze s ohledem na ostatní okolnosti mající vliv na konkrétní společenskou nebezpečnost činu učinit závěr, že není naplněn materiální znak takového činu.⁴²

3.4 *Subjekt a subjektivní stránka*

Subjektem drogových TČ může být ve smyslu ustanovení § 22 TZ **kdokoliv** a k naplnění jejich základních skutkových podstat je nutný **úmysl**, ten však nemusí být vyžadován i pro okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

3.5 *Druhový objekt*

Základním druhovým objektem drogových TČ je zájem na ochraně společnosti a lidí před možným ohrožením vyplývajícím z neodborného a nekontrolovatelného nakládání s určitými zákonem definovanými látkami a rovněž tak zájem na ochraně společnosti před ohrožením plynoucím ze zneužívání těchto látek a s tím související zájem na udržení zdravého sociálního prostředí společnosti uvnitř sebe samé.⁴³

Ohrožení a nebezpečí pro společnost i jednotlivce můžeme spatřovat v několika základních oblastech:

3.5.1 *Rizika zdravotní*

Důsledkem zneužívání NL dochází ke zhoršení zdravotního stavu obyvatelstva a to jak po stránce fyzického zdraví, tak i psychického. Dochází k poškození organismu infekcemi, fyzikálními a chemickými poškozeními a šíření nakažlivých nemocí jako je AIDS či žloutenka typu B nebo C. Z pohledu zdraví psychického vzniká užíváním NL riziko vzniku závislosti či jiných komplikací.⁴⁴

---

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008

⁴³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 904 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-49-3 s. 704

⁴⁴ např. toxické psychózy, poruchy osobnosti

3.5.2 Rizika společenská

Jedinec závislý na zneužívání NL není schopen se přizpůsobit vnějším a vnitřním podmínkám, ve kterých se pohybuje a žije tzv. na okraji společnosti. Takový jedinec přestává plnit svoji společenskou funkci, často zanedbává svoje pracovní i rodinné povinnosti. V důsledku tohoto obvykle ztrácí zaměstnání a dochází k rozvratu jeho rodiny, tím se stává sociálním problémem pro celý stát.

3.5.3 Rizika ekonomická

Do této skupiny můžeme zařadit náklady společnosti na léčbu závislých osob, jejich znovuzачlenění do společnosti, náklady v oblasti nutného vzdělávání a prevence a samozřejmě náklady OČTŘ vzniklé při odhalování a sankcionování trestných činů souvisejících se zneužíváním NL, díky těmto nákladům, dochází k celkovému zatížení ekonomiky státu.

3.6 *Trestná činnost související se zneužíváním NL*

Objektem skutkových podstat drogových TČ je také ochrana společnosti před propagací drog a před dalším rozvojem zneužívání OPL ve společnosti. Toto platí zejména pro TČ dle § 287 TZ šíření toxikomanie. Do této definice objektu lze podle prof. Jelínka jistě zahrnout i zájem na ochraně společnosti před riziky plynoucími z organizovaného zločinu a jiné kriminality spojené s drogami, včetně ochrany před jednáními spojenými s generováním a následnou alokací nelegálně získaných finančních prostředků.⁴⁵ Musíte tedy brát v potaz i **trestnou činnost se zneužíváním návykových látek související**. Nejčastěji se pak jedná o trestnou činnost opatřovací, jejímž cílem je opatřit si prostředky k získávání OPL a jedů, tedy např. krádeže, loupeže.

Velmi nebezpečnou skupinou TČ páchaných souvislosti se zneužíváním OPL a jedů tvoří TČ plynoucí z násilného nebo jinak rizikového chování během intoxikace. Takové chování je často iracionální a může být směřováno i proti pro pachatele neznámým osobám, kterým by ve střízlivém stavu nikdy neublížil. Do této skupiny můžeme zařadit veškerou násilnou trestnou činnost, ale například také některé TČ proti

---

⁴⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 904 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-49-3 s. 704

veřejnému pořádku.⁴⁶ Typické je pro osoby pod vlivem psychoaktivních látek např. páchaní výtržnictví. Velmi specifickým je v této skupině TČ opilství. Toho se podle § 360 TZ dopustí ten, kdo se požitím nebo aplikací NL přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného.

Mezi obvyklou trestnou činností, páchanou v souvislosti se zneužíváním NL nepochybně také patří nedbalostní trestná činnost pod vlivem NL. Typickým příkladem může být dopravní nehoda pod vlivem NL nebo porušení základních pravidel bezpečnosti práce v zaměstnání. Toto jednání můžeme vztáhnout pod skutkovou podstatu TČ ohrožení pod vlivem NL podle § 274 TZ. Podle údajů Policie ČR bylo v roce 2012 spácháno 18,4 tis. TČ pod vlivem NL, tj. více než 15 % objasněných TČ. Z toho 16,1 tis. bylo spácháno pod vlivem alkoholu a 2,3 tis. pod vlivem nealkoholových drog.⁴⁷ Další skupinou TČ, které jsou páchany v souvislosti s užíváním NL, jsou takové činy, jejichž oběťmi se stávají sami uživatelé NL. Pachatelé mohou využít jejich bezbrannosti a páchat proti nim násilné skutky, násilí v sexuální oblasti nebo i majetkovou trestnou činnost. Z globálního hlediska nejnebezpečnější skupinou TČ jsou však TČ páchané organizovanými skupinami, může jít o samotné nakládání s OPL, tedy např. pašování, distribuce výroba apod., ale i jiná trestná činnost páchaná organizovanými skupinami (např. praní špinavých peněz či obchodování s lidmi).

Spektrum problémů a nebezpečí, které zneužívání NL společnosti i jednotlivcům přináší, je tedy tak široké, že jej v žádném případě nemůžeme shrnout pouze do skutkových podstat drogových deliktů a vlastně jej nemůžeme celé postihnout pouze trestněprávní úpravou. Problémy se zneužíváním NL je nutno řešit a postihovat na všech dalších úrovních.

4. Východiska současné právní úpravy

Současná česká právní úprava drogových TČ je ovlivněna mnoha aspekty a prošla si zajímavým historickým vývojem jak v měřítku našeho území, tak i z globálního hlediska. Částečně vychází z dřívější právní úpravy trestního zákona č. 140/1961 Sb., oproti této však mnohem více reflektuje současnou společenskou situaci a

---

⁴⁶ NEŠPOR, Karel. Návyková rizika a kriminalita. [online]. 2011 [cit. 2013-12-23]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>

⁴⁷ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 9788074400773 s. 3

poslední trendy protidrogové politiky. Dále je nepochybně ovlivněna vývojem související judikatury a v neposlední řadě pak dostává závazkům plynoucích pro Českou republiku z mezinárodních smluv v oblasti kontroly drog.

4.1 Mezinárodní úmluvy

V současné době je ČR v oblasti drogové problematiky vázána těmito mezinárodními smlouvami:

- Jednotná úmluva o omamných látkách přijatá v New Yorku 30. 3. 1961 (vyhláška č. 47/1965 Sb.)
- Úmluva o omamných a psychotropních látkách přijatá ve Vídni 21. 2. 1971 (vyhláška č. 62/1989 Sb.)
- Protokol o změnách Jednotné úmluvy přijatý v Ženevě 25. 3. 1972 (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb.)
- Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami přijatá ve Vídni 20. 12. 1988 (sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb.)

První dvě úmluvy se zabývají především kontrolou drog, určují podmínky pro legální zacházení s drogami zejména v medicínské oblasti a výzkumu. Čl. 36 odst. 1 Jednotné úmluvy obsahuje významné trestněprávní pravidlo, podle kterého každá strana učiní opatření nutná k tomu, aby pěstování, produkce, výroba, těžba, příprava, držba, nabídka, dání do prodeje, distribuce, koupě, prodej, dodání z jakéhokoli titulu, zprostředkování, odeslání, vypravení přes tranzit, doprava, dovoz a vývoz drogy neodpovídající ustanovením Úmluvy byly považovány za TČ, jsou-li spáchány úmyslně, a aby na vážné případy byly vyměřeny přiměřené tresty, zejména vězení nebo jiné tresty odnětí svobody.

Úmluva OSN se pak zabývá především potlačováním mezinárodního obchodu s drogami, a tak obsahuje významná ustanovení týkající se praní špinavých peněz a konfiskace výnosů z tohoto obchodu. Za trestná se prohlašují v podstatě jednání popsána v předchozích úmluvách. Trestnost se však nově rozšiřuje i na prekursory. Rovněž nově stanoví, s výhradou ústavních principů a základních zásad právního systému smluvní strany, trestnost přechovávání nebo pěstování drog pro vlastní potřebu, přičemž smluvní strany mohou namísto stíhání nebo potrestání stanovit uložení léčby,

výchovy, postpenitenciární péče, rehabilitace nebo resocializace pachatele. Obdobná opatření mohou stanovit jako alternativu vedle stíhání či potrestání v určitých ostatních případech méně závažné povahy.⁴⁸

4.2 Evropská právní úprava

Kontrola nakládání s OPL a jedy je rovněž součástí evropské legislativy, a to především v souvislosti s úpravou právní pomoci v trestních věcech⁴⁹ a právními předpisy, kterými EU poskytuje rámec pro kontrolu obchodu s prekursory drog jak uvnitř společenství, tak i s třetími zeměmi.⁵⁰ Konkrétně se jedná o Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog, Nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drogy mezi Společenstvím a třetími zeměmi a Nařízení Komise (ES) č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a k nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

V rámci činnosti EU bylo v roce 1993 zřízeno Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (dále jako „EMCDDA“). Jedná se o decentralizovanou agenturu EU sídlící v Lisabonu, jejímž úkolem je poskytovat EU a jejím členským státům faktický přehled o evropských problémech v oblasti drog a spolehlivou znalostní základnu na podporu diskuse o drogách. Politickým činitelům dnes nabízí údaje, které potřebují ke kvalifikované přípravě právních předpisů a formulování strategií týkajících se drog. Centrum rovněž pomáhá odborníkům a pracovníkům z praxe působícím v této oblasti upozorňovat na osvědčené postupy a nové oblasti výzkumu.⁵¹ Na úrovni ČR je takovouto institucí Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti zřízené s cílem monitorovat situaci v oblasti psychotropních látek, připravovat podklady pro kvalifikovaná politická rozhodnutí v této oblasti a vyhodnocovat jejich účinnost. Národní monitorovací středisko je organizační součástí Úřadu vlády ČR.

---

⁴⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 904 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-49-3 s. 704

⁴⁹ KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 9788074000478 s. 367

⁵⁰ *Protidrogová strategie EU na období 2005-2012*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2005, 27 s. ISBN 80-867-3464-1 s. 5

⁵¹ <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index373CS.html> [cit. 2014-01-12]

4.3 Česká právní úprava

4.3.1 Trestní zákon č. 140/1961 Sb.

Jak jsem již uvedla výše, současná právní úprava drogových TČ obsažená v TZ do značné míry vychází právě z úpravy trestního zákona č. 140/1961 Sb. V této oblasti prošel trestní zákon dvěma významnými novelami. Novela provedená zákonem č. **175/1990 Sb.** doplnila skutkovou podstatu nedovolené výroby a držení § 187 tak, že se vztahovala nejen na omamné látky a jedy, ale také na psychotropní látky. Dále odstraňovala trestní postih přechovávání pro sebe, neboť dle této novelizace muselo být přechovávání OPL i jedu vykonáváno pro jiného.⁵² Druhou významnou novelou, která upravila skutkové podstaty drogových TČ do jejich podoby před nabytím účinnosti TZ, byla novela provedená zákonem č. **112/1998 Sb.** Jednotlivé skutkové podstaty zpřesnila a v některých případech zpřísnila trestní postih. Dále rozšířila okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby a opětovně zakotvila trestnost přechovávání OPL nebo jedu v množství větším než malém pro sebe. Drogové TČ byly v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. upraveny v hlavě čtvrté – TČ obecně nebezpečné v § 187, § 187a, § 188 a § 188a:

§ 187 Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo ve větším rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší než osmnáct let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch,

b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší patnácti let, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví více osob nebo smrt,

b) získá-li takovým činem prospěch velkého rozsahu, nebo

c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

---

⁵² § 187 trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění novely č. 175/1990 Sb.

§ 187a

(1) Kdo bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve větším rozsahu.

§ 188

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve větším rozsahu,

b) spáchá-li takový čin vůči osobě mladší než osmnáct let, nebo

c) získá-li takovým činem značný prospěch.

§ 188a Šíření toxikomanie

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči osobě mladší než osmnáct let, nebo

b) spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

4.3.2 Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

Dle současného TZ jsou tzv. drogové TČ zařazeny v hlavě sedmé zvláštní části TZ – trestné činy obecně nebezpečné, neboť je pro ně typické, že je jimi ohrožen široký okruh chráněných hmotných i nehmotných statků.⁵³ TZ postihuje takové nakládání s OPL a jedy, které je v rozporu s obecně závaznými předpisy a jedná se o následující ustanovení:

- § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými psychotropními látkami a jedy
- § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu
- § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

---

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. března 2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005

- § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu
- § 287 Šíření toxikomanie

Ve srovnání s trestním zákonem č. 140/1961 Sb. přinesl TZ výraznější diferenciaci okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, a to v závislosti na rozsahu trestné činnosti a na tom, zda tato trestná činnost směřuje proti rozlišeným věkovým kategoriím mládeže. Co se týče právě rozsahu páčání trestné činnosti, tak trestní zákon č. 140/1961 Sb. jako znak žádného z drogových TČ nestanovil jeho spáchání „**ve značném rozsahu**“ ani ve „**velkém rozsahu**“, takže otázka výkladu těchto pojmů vůbec nevyvstávala, tyto pojmy zavedl až TZ. Trestní zákon č. 140/1961 Sb. rozlišoval pouze pojmy „**množství větší než malé**“ a „**větší rozsah**“ a jejich výklad se v soudní praxi ustálil na podkladě pokynů, které vydal Nejvyšší státní zástupce pod č. 6/2000. Co se týče rozdílu v jednotlivých skutkových podstatách a které TČ byly s účinností TZ nově zavedeny, budu podrobněji rozebírat v kapitolách rozebírající jednotlivé skutkové podstaty.

4.3.3 Související právní předpisy

TZ však není v současné době jediným právním předpisem upravujícím problematiku NL a abychom si mohli lépe uvědomit, v čem spočívá nakládání s OPL, které je v rozporu s právními předpisy, musíme zde tyto předpisy připomenout.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách (dále jako „ZoNL“) upravuje zacházení s NL, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi, zacházení s přípravky obsahujícími NL a pěstování máku, konopí a koky a vývoz, dovoz a zneškodňování makoviny.⁵⁴ Dále pak definuje základní pojmy, odkazuje na seznam NL k nařízení vlády a upravuje podmínky pro získání povolení nutného k výše uvedenému zacházení s NL. Novelou č. 273/2013 Sb. se s účinností od 1. ledna se ze ZoNL oddělila právní úprava prekursorů a seznam NL, který byl doposud přílohou přímo tohoto zákona, bude nově obsažen právě v **nařízení vlády č. 463/2013 Sb.** Dalším významnou novelou ZoNL je novela provedená zákonem č. 50/2013 Sb., která zčásti nabyla účinnosti 1.

---

⁵⁴ § 1 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách ve znění pozdějších předpisů

dubna 2013 a zčásti nabyde účinnosti 1. března 2014 a která umožňuje pacientům v ČR léčbu konopím v indikovaných případech.⁵⁵

Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog s účinností od 1. ledna 2014 upravuje nakládání s prekursory a danou problematiku upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy EU.⁵⁶ Zabývá se zejména některými povinnostmi podnikajících fyzických osob, právnických osob a orgánů státní správy, které se zabývají nebo se hodlají zabývat činností s prekursory drog, působností správních orgánů v této oblasti, prováděním kontroly dodržování stanovených povinností a sankcemi za porušení těchto povinností.⁵⁷ Zákon tak upravuje například podmínky získání licence či registrace k nakládání s prekursory drog či povinnosti při dovozu, vývozu, skladování, dopravě a zneškodňování prekursorů drog apod. Přijetím tohoto zákona došlo k oddělení právní úpravy prekursorů drog od právní úpravy návykových látek, které je nadále obsažena v ZoNL. **Nařízením vlády č. 458/2013 Sb.** je pak stanoven seznam výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitů.

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými NL vymezuje systémová opatření zasahující zejména do prevence a snižování škodlivých účinků užívání NL, zdravotní péče a systému sociálních služeb.⁵⁸

Některá jednání, která jsou v rozporu s právními předpisy upravujícími oblast NL, ale nedosahují závažnosti TČ mohou být také postižena dle **zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích** (dále jako „PřesZ“). § 30 tohoto předpisu upravuje přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

Kromě již výše zmíněného **nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech NL a nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznam výchozích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech** je nutno připomenout ještě **nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely TZ stanoví, které rostliny nebo houby se považují za**

---

⁵⁵ Podrobněji rozebráno v kapitole 7.4.

⁵⁶ a to Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog, Nařízením Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi, Nařízením Komise (ES) č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a k nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi

⁵⁷ § 1 zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog

⁵⁸ Zaostřeno na drogy: *Česká protidrogová politika a její koordinace: Historie a současnost*. Praha: Úřad vlády ČR, 2009, č. 2. s. 3

rostliny a houby obsahující OPL a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu TZ a nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely TZ stanoví, co se považuje za jedy. Původně toto nařízení také stanovovalo, jaké je množství větší než malé u OPL, přípravků je obsahujících a jedů. V této části však bylo ÚS zrušeno.⁵⁹

V oblasti mezinárodní justiční spolupráce při postihu drogové kriminality byl přijat **zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních**, který nabývá účinnosti 1. ledna 2014 a jehož cílem má být zlepšení mezinárodní spolupráce, včetně zlepšení vzájemné informovanosti o mezinárodní kriminalitě a vzájemné součinnosti při konkrétních operacích. To by se mělo pozitivně projevit též v případě nedovoleného obchodu s OPL u skutku, za který lze uložit nepodmíněný trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 5 let nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní svobody a který spočívá v některém z těchto jednání. Spolupráce se dotýká též dalších oblastí kriminality v případě jejich mezinárodního přesahu, např. obchodu s lidmi, dětské pornografie, korupce, legalizace výnosů z trestné činnosti apod.⁶⁰

5. § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a jedy

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,

c) ve značném rozsahu, nebo

d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,

c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo

d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

---

⁵⁹ Podrobněji rozebráno v kapitole 10.2.

⁶⁰ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012.* Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 9788074400773 s. 6

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(5) Příprava je trestná.

Systematicky prvním drogovým TČ dle TZ je § 283 *Nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a jedy*. Jeho základní skutkovou podstatu naplní ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechová OPL, přípravek obsahující OPL, prekursor nebo jed. Základní skutková podstata zcela vychází z ustanovení § 187 trestního zákona č. 140/1961, účinného do konce roku 2009. Tato byla v novém TZ pouze doplněna o možnost uložení peněžitého trestu a slovo „nabízí“ bylo nahrazeno slovem „nabídne“. Tím je upřesněno, že k trestnosti nyní postačí jediné pachatelovo jednání. Z hlediska předmětu TČ můžeme říci, že se jedná o předmět nejširší, skutková podstata zahrnuje neoprávněné nakládání s OPL, jedy, prekursory i přípravky obsahujícími OPL.

5.1 *Objekt a objektivní stránka*

Objekt tohoto TČ je víceméně shodný s výše uvedeným druhovým objektem drogových TČ a je jím tedy zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá z nekontrolovaného nakládání s jedy, OPL, přípravky obsahujícími OPL a prekursory.⁶¹

Objektivní stránkou TČ nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a jedy je neoprávněná výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabídnutí, zprostředkování, prodej, jiné neoprávněné opatření jinému a přechování pro jiného.

TZ v základní skutkové podstatě tohoto TČ nestanoví žádné minimální množství nutné pro jeho spáchání. Pro trestní postih je tedy relevantní jakékoliv množství OPL a jedu. Soudy však ve své rozhodovací praxi musí posuzovat konkrétní okolnosti případu z hlediska povahy a závažnosti TČ ve smyslu kritérií § 39 odst. 1 a 2 TZ a jeho společenskou škodlivost, to vše se zřetelem na zásadu subsidiarity trestní represe, jak je vyjádřena v ustanovení § 12 odst. 2 TZ.⁶² Ne každé neoprávněné nakládání byť se sebemenším množstvím OPL a jedu bude nezbytné posoudit jako tento přečin.⁶³ Za

---

⁶¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2862

⁶² Podrobněji rozebráno v kapitole 3.3.

⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. února 2011, sp. zn. 8 Tdo 112/2011

konkrétní okolnosti případu, ke kterým je třeba přihlížet, považuje Nejvyšší soud ČR (dále jako „NS“) například druh a kvalitu dané OPL či jedu vyjádřenou množstvím účinné látky, intenzitu újmy, které hrozila a která nastala, délku neoprávněné manipulace, pohnutku činu nebo případně jakou odměnu pachatel spácháním trestného činu získal.⁶⁴ K jednotlivým znakům objektivní stránky TČ můžeme uvést následující:

5.1.1 Neoprávněně

Neoprávněně nakládání s OPL, přípravky a prekursory je takové jednání, které je v rozporu s právními předpisy a je vykonáváno bez příslušného povolení.⁶⁵

5.1.2 Výroba

Výroba je v podstatě jakékoliv vytvoření OPL, přípravku obsahujícího OPL, prekursoru nebo jedu. TZ postihuje i výrobu pro vlastní potřebu. Výrobou se rozumí výroba průmyslová, řemeslná ale také jakékoli jiné zhotovení nebo vytvoření uvedených látek, jde o jakýkoliv proces, kromě produkce.⁶⁶ Výraz výroba označuje všechny postupy, jimiž lze získat psychotropní látky, včetně čištění a přeměny psychotropních látek v jiné psychotropní látky. Tento výraz zahrnuje také výrobu přípravků, vyjma těch, jež jsou připravovány v lékárnách na lékařský předpis. Pojmem produkce oproti tomu označujeme proces, který spočívá v získávání opia, listů koky, konopí a konopné pryskyřice z rostlin, které tyto plody obsahují a pojmem pěstování proces pěstování opiového máku, keře koka a rostliny konopí.⁶⁷ Samotné pěstování rostliny konopí (rod Cannabis), kterou zvláštní zákon považuje za OPL, nelze zároveň ztotožňovat s pojmem „výroba“ OPL. O výrobu by mohlo jít jedině v případech, pokud by rostlina konopí byla sklizena a následně došlo k jejímu neoprávněnému zpracování v procesu, v němž by jako vstupní komponent byla dále upravována, a to buď do stavu způsobilého již ke spotřebě (marihuana), anebo k získání psychotropní látky THC. Jako pokus tohoto TČ by však mohlo být posouzeno jednání, kdy pěstování rostliny konopí sice směřovalo k uskutečnění výroby, avšak z určitých důvodů k ní nedošlo.⁶⁸

---

⁶⁴ Obdobně též Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. října 2012, sp. zn. 6 Tdo 1234/2012

⁶⁵ Podmínky oprávněného nakládání s OPL, přípravky obsahujícími OPL, prekursory a jedy jsou upraveny v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog.

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2865

⁶⁷ čl. 1 odst. 1 Úmluvy o psychotropních látkách, vyhlášené pod č. 62/1998 Sb.

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. června 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006

5.1.3 Dovoz, vývoz a průvoz

Dovoz a vývoz lze zjednodušeně chápat jako přemístění z jednoho státu do druhého, přičemž jedním z těchto států bude ČR. Dovoz je dopravení OPL, přípravků a prekursorů z cizího státu do ČR a vývozem je samozřejmě režim opačný. Průvozem nebo-li tranzitem je jednání spočívající v dopravě OPL, přípravku nebo jedu přes území ČR. Na základě zákona č. 228/2005 Sb., o kontrole o obchodu s výrobky, jejichž držení se v ČR omezuje z bezpečnostních důvodů, který byl přijat v souvislosti s naším vstupem do EU, došlo ke změně právní úpravy týkající se podmínek dovozu a vývozu OPL. O neoprávněný dovoz, vývoz a průvoz půjde v případě, že jej osoba učiní bez povolení vydávaného Ministerstvem zdravotnictví. Podmínky dovozu a vývozu NL a přípravků upravuje § 20 až § 22 ZoNL. Místem spáchání TČ podle § 283 TZ, kterého se pachatel dopustí tím, že přepravuje drogy z ČR do ciziny, je na území ČR každé místo, kterým pachatel při vývozu drog projede. V případě tzv. tranzitního deliktu není v rozporu s požadavky vyplývajícími s ustanovení § 177 písm. c) zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád na uvedení místa činu, jestliže žalobní návrh neobsahuje všechna místa, kde došlo ke spáchání. Pro stanovení místa příslušnosti určitého soudu pak není nezbytné, aby v žalobním návrhu bylo výslovně uvedeno také místo nacházející se v jeho obvodu.⁶⁹

5.1.4 Nabídnutí

Nabídnutí je jakýkoliv, ať výslovný nebo konkludentní návrh směřující vůči jiné osobě.⁷⁰ Může se jednat i o jednorázovou nabídku. Pachatel tímto jednáním projevuje vůli předat OPL, přípravek či prekursor. Taková nabídka směřuje nejčastěji prodeji, ale může se jednat i o nabídku k darování, směně či např. půjčení. Pro naplnění skutkové podstaty není důležité, zda dojde k akceptaci nabídky, TČ je dokonán již samotným nabídnutí OPL.

5.1.5 Prodej

Prodejem OPL, přípravku obsahujícího OPL a prekursoru je jednání pachatele, které spočívá ve faktickém odevzdání některé z těchto látek, a to za smlouvenou peněží

---

⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2876

⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2868

protihodnotu. Jedná se tedy o úplatný převod. Nemusí se však jednat jen o prodej koncovému uživateli OPL, ale pod tento pojem objektivní stránky spadá také prodej mezi výrobcem a distributorem (tzv. dealerem), který pak OPL poskytuje dalším osobám.

5.1.6 Zprostředkování

Zprostředkováním se rozumí zajištění kontaktu mezi stranami budoucího kontraktu, jehož předmětem bude OPL, přípravek obsahující OPL nebo prekursor, bez toho, že by zprostředkovatel s takovou látkou sám nakládal.⁷¹ Typicky se bude jednat o zprostředkování obchodu mezi prodejcem, kterým může být výrobce či distributor, a kupujícím. Zprostředkováním může však být i jakékoliv jiné zajištění kontaktu mezi osobou, která OPL obstará jakýmkoliv způsobem, a příjemcem tohoto plnění.

5.1.7 Jiné neoprávněné opatření jinému

Pojem jiné neoprávněné opatření jinému shrnuje další situace neoprávněného obstarání OPL, jedu či prekursoru a to jakýmkoliv způsobem, který nespadá pod předchozí definice – např. darováním, výměnou za jinou věc, krádeží či zpronevěrou. Opatřování OPL pro sebe trestné není.

5.1.8 Přechování pro jiného

Přechování pro jiného je jakýkoliv způsob držení OPL, přípravku či prekursoru pro jiného. Pachatel nemusí mít danou látku přímo u sebe, musí ji však mít ve své moci⁷² tzn., že ji může ovládat, mít ji ve své dispozici. Důležité je, že OPL přechovává pro jiného, pak nezáleží na množství, které přechovává. TZ v ust. § 284 postihuje i přechovávání OPL pro vlastní potřebu, pro hranici trestnosti je však nutné takto pro sebe přechovávat množství větší než malé. Délku doby držení k tomu, aby se již jednalo o přechovávání, zákon přímo nestanoví, ovšem ve smyslu ustálených názorů soudní praxe je přechováváním alespoň několik hodin trvajícím držení. Držení tedy může být i krátkodobé, což vyplývá zejména ze skutečnosti, že pachatel drží drogu či jinou látku pro jiného, tedy zjevně jen přechodně, avšak nestačí pouze chvilkové držení, neboť by

---

⁷¹ KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 9788074000478 s. 370

⁷² Např. ji mít ukrytou doma, nebo u jiné osoby.

se již nejednalo o přechovávání, které předpokládá určitý časový prostor k uplatnění dispoziční moci držitele.⁷³ V případě, kdy osoba jinému drogu jen pro krátký okamžik tzv. „podrží“, např. při jejím balení či jiné přípravě k aplikaci, se o přechovávání pro jiného dle § 283 TZ jednat nebude.

Na závěr je k objektivní stránce TČ nutno zdůraznit, že samotné užívání OPL zůstává beztrestné. Co se týče výroby, dovozu, vývozu a průvozu můžeme tedy shrnout, že je tato činnost zakázaná ve vztahu k páčání **pro sebe i pro jiného**. Naopak jednání spočívající v nabízení, zprostředkování, prodeji, opatření a přechování je trestné pouze **ve vztahu k jiným osobám**. Tento TČ není sám o sobě naplněn skutečností, že obviněný obdržel OPL, přípravek obsahující OPL, prekursor nebo jed, i když se tak stalo neoprávněně. Ke spáchání tohoto TČ je třeba, aby osoba s věcí dále nakládala.⁷⁴

5.2 *Subjekt a subjektivní stránka*

Pachatelem TČ dle § 283 TZ může být **kdokoliv**. Tento TČ je TČ ohrožovacím a tudíž je dokonán již samotným vyrobením, dovezením, nabídnutím atd. K naplnění základní skutkové podstaty se vyžaduje **úmysl**, ten však nemusí být nutný u všech okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby.

Neznalost právních předpisů, které stanovují, co se považuje za OPL, přípravek obsahující OPL, prekursor a jed nevyklučuje automaticky úmysl pachatele. Jedná se o normy mimotrestní, na které TZ odkazuje a ohledně jejich neznalosti se použijí pravidla týkající se **omylu právního**, nikoliv skutkového. Aby byl vyloučen úmysl pachatele, muselo by se jednat o omyl omluvitelný, tj. takový, kterého se nemohl vyvarovat ve smyslu ustanovení § 19 TZ.⁷⁵ K tomu, aby bylo možné za splnění i ostatních zákonných podmínek dospět k závěru o existenci vědomostní složky úmyslu u pachatele TČ dle § 283 TZ, se nevyžaduje jeho znalost právních předpisů Evropských společenství k problematice nakládání s OPL, ani to, aby si uvědomoval formální obsah pojmu „prekursor“. Negativní právní omyl ve smyslu § 19 odst. 1 TZ lze připustit jen tehdy, pokud by si pachatel neuvědomoval ani materiální obsah zmíněného pojmu. Závěr o zavinění pachatele za tento TČ lze opřít o zjištění, že měl dostatek zkušeností

⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. března 2003, sp. zn. 5 Tdo 115/2003

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. října 2004, sp. zn. 5 Tdo 1167/2004

⁷⁵ KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 9788074000478 s. 371

s používáním příslušné drogy, o které věděl, že obsahuje látku použitelnou k výrobě OPL.⁷⁶

Otázku zavinění a osoby pachatele je jistě nutné zkoumat i u odborníků, kteří mají oprávnění legálně nakládat s OPL a za určitých podmínek je poskytovat ostatním „laickým“ osobám. Tato oblast je velmi citlivým místem a mnohdy může být velmi obtížné posoudit, do jaké míry nakládal odborník s OPL legálně a naopak do jaké míry svá oprávnění překročil. V tomto směru se NS vypořádával s otázkou zavinění u lékaře. TČ nedovolené výroby a nakládání s OPL a jedy podle § 283 TZ nebo šíření toxikomanie podle § 287 TZ se může dopustit i lékař, který svým pacientům neoprávněně předepíše léky obsahující OPL, popřípadě prekursory, pokud je alespoň srozuměn s tím, že druh a množství těchto léků neodpovídá zdravotnímu stavu pacientů a že ti mohou léky zneužít.⁷⁷ NS zde hovoří o **srozumění**. Ke spáchání TČ tedy postačí **úmysl nepřímý**, eventuální, ve smyslu ustanovení § 15 odst. 1. písm. b) a odst. 2 TZ. V daném případě lékařka předepisovala pacientům léky bez medicínské indikace, v neúměrném množství, které nemělo racionální podklad v objektivních nálezech, přičemž způsob léčby nebyl obvyklý a množství předepsaných léků se vymykalo postupům a bylo zjevně nadměrné.

5.3 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

Jedná se o takové okolnosti, které vyjadřují vyšší nebezpečnost daného jednání. Mohou být rovněž nazývány kvalifikačními okolnostmi. V případě ustanovení § 283 TZ jsou upraveny v odstavcích 2 – 4 a jedná se o **spáchání TČ jako člen/ve prospěch organizované skupiny, vůči dítěti/ dítěti mladšímu patnácti let, v určitém rozsahu či s úmyslem získat určitý prospěch**. Dále je takovou okolností **speciální recidiva pachatele a způsobení těžké újmy na zdraví a smrti**. Ačkoliv základní skutková podstata byla téměř zcela převzata z § 187 trestní zákona č. 140/1961 Sb., znaky kvalifikované skutkové podstaty byly rozšířeny a rozčleněny do více odstavců. Došlo k výraznější diferenciaci těchto okolností a to zejména v závislosti na rozsahu trestné činnosti a na tom, zda tato trestná činnost směřuje proti rozlišeným věkovým kategoriím mládeže.

---

⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. 4 Tdo 1466/2012

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. května 2004, sp. zn. 6 Tdo 547/2004

5.3.1 Organizovaná skupina, Organizovaná skupina působící ve více státech

Dle ustanovení § 283 odst. 2 písm. a) TZ *bude na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku potrestán pachatel, spáchá-li uvedený čin jako člen organizované skupiny*. Ještě přísnější postih následuje dle odst. 4 písm. c) *spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech*. V tomto případě hrozí pachateli odnětí svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutí majetku. Ve vztahu k těmto okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby je třeba úmyslu.

Pojem organizované skupiny není v TZ ani v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. definován a jeho vymezení vyplývá pouze ze soudní praxe. Jedná se o sdružení nejméně tří trestně odpovědných osob, v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení TČ a tím i jeho nebezpečnost pro společnost.⁷⁸ Na rozdíl od organizované zločinecké skupiny ve smyslu § 129 TZ nemusí mít organizovaná skupina trvalejší charakter, a lze tak spáchat i ojedinělý, jednorázový TČ. Nevyžaduje se ani výslovné přijetí za člena skupiny nebo výslovné přistoupení ke skupině. Postačí, že se pachatel do skupiny fakticky včlenil a aktivně se na její činnosti podílel.⁷⁹ Skutečnost, že se nepodařilo zjistit totožnost všech členů skupiny, nevylučuje posouzení této skupiny jako organizované skupiny.⁸⁰

K naplnění znaku „**ve více státech**“ postačuje, pokud organizovaná skupina působí alespoň ve dvou státech, přičemž jedním z nich může být i ČR.⁸¹ Z hlediska právního závěru, že čin byl spáchán ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech, není rozhodující zjištění, že jde o státy, jež jsou členskými státy EU.⁸² EU není sjednoceným územím bez hranic mezi členskými státy a na tom nic nemění ani změna režimu ochrany státních hranic mezi členskými státy projevující se absencí fyzické kontroly pohybu osob a zboží. To dokládá Smlouva o EU, v jejímž obsahu se mimo jiné uvádí, že Unie respektuje základní funkce státu, zejména ty, které souvisejí

---

⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. července 2011, sp. zn. 8 Tdo 896/2011

⁷⁹ *ibid.*

⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. července 2004, sp. zn. 5 Tdo 794/2004

⁸² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010

se zajištěním územní celistvosti a udržení veřejného pořádku a ochrannou národní bezpečnosti.⁸³

5.3.2 Recidiva

Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude dle ustanovení § 283 odst. 2 písm. b) pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. TZ v případě této kvalifikační okolnosti vyžaduje **recidivu speciální**, tedy předchozí odsouzení za TČ nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL, prekursory a jedy podle § 283 odst. 1 TZ, pokud rozsudek nabyl právní moci. Požadavek speciální recidivy vyplývá ze spojení „za takový čin“. Není nutné, aby došlo k výkonu trestu, byť i jen z části. Předchozím trestem není myšlen pouze trest odnětí svobody, ale i jakýkoliv jiný uložený trest (např. peněžitý trest či propadnutí majetku). Pokud však dojde k fikci neodsouzení, resp. nepotrestání, o recidivu se nejedná. Recidiva však není vyloučena, pokud skutek, za jehož spáchání byl pachatel opětovně odsouzen, započal před prvním odsouzením.⁸⁴

K odsouzení nebo potrestání muselo dojít v posledních třech letech. U „odsouzení“ je rozhodující právní moc rozsudku, kdežto u „potrestání“ okamžik výkonu trestu, upuštění od výkonu trestu, okamžik podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti nebo zákazu pobytu, prominutí trestu nebo jeho zbytku na základě milosti, amnestie apod.⁸⁵

Zákonný znak recidivy nebyl v trestním zákoně č. 140/1961 Sb. uveden. Zákonodárce jeho zavedením reaguje na kriminologický poznatek týkající se osoby pachatele páchajícího drogovou trestnou činností, protože ten se v drtivé většině případů dopouští této činnosti opakovaně.⁸⁶ Ve vztahu k tomuto znaku postačí **nedbalost**.

5.3.3 Ochrana dětí, ochrana dětí mladších 15 let

---

⁸³ čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii

⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. září 2012, sp. zn. 6 Tdo 894/2012

⁸⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2870

⁸⁶ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 9788073170844 s. 582

Dle mého názoru je velmi významnou a nepochybně správnou cestou postihu drogové kriminality tendence nového TZ přísněji trestat drogové TČ namířené proti dítěti ve spojení s určitým rozsahem páčání trestné činnosti. Rozsah spáchání nutný k postihu přísnější trestní sazbou je u TČ namířené vůči dítěti nižší než u TČ spáchaného vůči dospělému. Ještě nižší rozsah je pak nutný u přísnějšího postihu TČ namířené vůči dítěti mladšímu 15 let. Obdobně se vyjadřuje i judikatura NS, která uvádí, že např. znak většího rozsahu, který je vždy spojen s tím, že směřuje vůči dítěti, nebo dítěti mladšímu patnácti let, bude naplněn již při menším množství drogy, než představují znaky značného a velkého rozsahu, ale bude s ohledem na uvedenou další skutečnost vykazovat stejnou škodlivost.⁸⁷

Dle ustanovení § 283 odst. 2 písm. d) TZ *bude odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.* Dle § 283 odst. 3 písm. d) TZ *bude pachatel potrestán odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku, spáchá-li uvedený trestný čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.* Ve věci ochrany dětí tedy TZ v § 283 stanovuje tři kvalifikované skutkové podstaty:

- Ve větším rozsahu vůči dítěti – odst. 2
- V množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let – odst. 2
- Ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let – odst. 3

TZ tak vyčleňuje dvě kategorie osob, jejichž ochrana před drogami je posílena – **děti a děti mladší 15 let.**⁸⁸ Pojem dítě je v TZ upraven výkladovým ustanovením § 126, dle kterého se dítětem rozumí osoba mladší 18 let, pokud TZ nestanoví jinak. TZ stanoví jinak tehdy, když má zájem na zvýšené ochraně nejmladších dětí a rozlišuje proto u konkrétních TČ dvě výše uvedené základní věkové kategorie. Právě děti jsou užíváním NL nejvíce ohroženy jak po psychické, tak i fyzické stránce. Dospívání je obdobím sociální nevyzrálosti, testování vlastních hranic a experimentování a dítě mnohem snadněji podlehe tlaku drogu zkusit. Je mnohem snazší ovlivnit vůli dítěte nežli dospělého a manipulovat s ním. Fyzické následky užívání drog jsou také u

---

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. Května 2010, sp. zn 8 Tdo 463/2010

⁸⁸ Tím je dítě do dne předcházejícího jeho patnáctým narozeninám.

mladého organismu nesporně závažnější. Proto je tak důležité klást důraz na přísnější postih pachatelů, kteří svou trestnou činnost směřují právě vůči dětem.

Pro naplnění této kvalifikační okolnosti postačuje, aby spáchání TČ dle § 283 TZ směřovalo vůči jedinému dítěti. Dítě však nemusí OPL, prekursor či jed skutečně obdržet. Není třeba, aby pachatel znal věk osoby, vůči níž páchaní TČ směřuje, ale postačí, že s ohledem na okolnosti⁸⁹ a svoje osobní poměry o uvedené skutečnosti vědět měl a mohl.⁹⁰ Z hlediska zavinění tedy postačuje **nevědomá nedbalost**.

Otázce rozsahu páchaní drogové trestné činnosti, která je s ustanoveními na ochranu dětí spojena, se budu věnovat níže, neboť se jedná o komplikovanou problematiku, která si vyžaduje zpracování v následující samostatné podkapitole.

5.3.4 Rozsah spáchání trestné činnosti

Dle mého názoru se z hlediska právní kvalifikace skutků pachatele jedná o nejobtížněji uchopitelnou a aplikovatelnou okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Můj názor potvrzuje i rozsáhlost judikatury s tímto tématem souvisejícím. V TZ je tato okolnost upravena v § 283 odst. 2 a 3. Dle odst. 2 písm. c) *bude odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku potrestán pachatel, který spáchá daný trestný čin ve značném rozsahu* či dle písm. d) *ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let*. Dle odst. 3 pak *bude pachatel potrestán odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku potrestán spáchá-li uvedený čin dle písm. c) ve velkém rozsahu nebo dle písm. d) ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let*.

TZ tedy rozlišuje 4 stupně rozsahu páchaní daného TČ:

- Množství větší než malé
- Větší rozsah
- Značný rozsah
- Velký rozsah

Uvedené pořadí by mělo dle judikatury NS vyjadřovat posloupnost od nejmenšího po největší množství drog, které je východiskem pro posouzení, zda byl

---

⁸⁹ Zejména její fyzickou vyspělost, vzhled, způsob chování a vyjadřování, studium určité školy apod.

⁹⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2871 - 2872

naplněn příslušný kvalifikační znak. Sám TZ toto množství nijak blíže neupřesňuje.⁹¹ Při stanovování každého z jednotlivých typů rozsahů je nutné je oddělit podle jejich vzájemné proporcionality a společenské škodlivosti vyjádřené sazbami trestu odnětí svobody u těchto jednotlivých zvlášť přitěžujících okolností⁹² a nalézt ve vzájemné relaci přiměřený a zároveň dostatečně citelný odstup, tak aby tím byla vyjádřena typově rozdílná míra, v níž je dotčen chráněný zájem.⁹³

Na rozdíl od TZ trestní zákon č. 140/1961 Sb. diferencoval pouze „množství větší než malé“ a „větší rozsah“. Tyto znaky nebyly ani trestním zákonem č. 140/1961 Sb. ani jiným obecně závazným právním předpisem definovány a o jejich výklad se musela postarat až soudní praxe. Tak je tomu při rozlišování stupňů rozsahu v podstatě doposud.

Základní otázkou, kterou si však musíme položit, je fakt, jak tyto stupně rozsahu definovat a jakým způsobem určit přiměřené rozestupy mezi těmito rozsahy. Do nedávna byl nařízením vlády č. 467/2009 Sb. definován alespoň pojem množství větší než malé. Kdy vláda byla ustanovením § 289 odst. 2 TZ zmocněna toto množství určit. Takové množství pak bylo u každé konkrétní OPL uvedeno číselným údajem v tabulce, jež byla přílohou daného nařízení vlády. ÚS však náležením Pl. ÚS 13/12 ke dni 1. srpna 2013 toto zákonné zmocnění zrušil a nadále bude určování množství většího než malého záležitostí soudní praxe stejně jako u ostatních rozsahů.⁹⁴

NS nebyl a není ve svých právních názorech na téma rozsahu u TČ dle § 283 TZ zdaleka jednotný a z jeho činnosti vznikla k této otázce rozsáhlá judikatura. V první řadě je nutné si uvědomit, že TČ podle § 283 TZ dopadá na všechny OPL, které se od sebe liší co do povahy i účinků, v důsledku čehož nelze pro všechny tyto látky stanovit společnou hranici či výši rozsahů, ale je nutné každý z těchto rozsahů vymezovat individuálně.⁹⁵

Jako jedno z možných řešení se již v minulosti nabízelo určování jednotlivých rozsahů podle **množství** daných OPL, prekursorů a jedů. Touto otázkou se zabýval i nejvyšší státní zástupce, který dne 27. 4. 2000 vydal pokyn obecné povahy č. 6/2000

---

⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. ledna 2012, sp. zn. 7 Tdo 945/2011

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. května. 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010

⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. listopadu 2010, sp. zn. 7 Tdo 1337/2010

⁹⁴ Podrobněji rozebráno v kapitole 10.2.

⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. května. 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010

Sbírky pokynů obecné povahy Nejvyššího státního zastupitelství,⁹⁶ který obsahuje tabulku orientačních hodnot ve smyslu, jaké množství drogy již lze považovat za určitý stupeň rozsahu. V tabulce jsou hodnoty uvedeny v hmotnostních jednotkách a zároveň v počtu dávek této hmotnosti odpovídajícím. Nejvyšší státní zástupce vycházel z mezinárodních zkušeností i medicínských hledisek. Tento pokyn nebyl pro soudy nikdy závazný, ale OČTŘ z něho v přípravném řízení často vycházely.

Soudní praxe se rovněž zabývala **otázkou rozestupů** jednotlivých druhů rozsahů právě z hlediska množství OPL a ustálila se na používání násobků, kdy určitým východiskem bylo nařízením vlády stanovené (dnes již neúčinné) množství větší než malé. Akceptovala jistý vzájemný poměr mezi znaky „ve větším rozsahu“ a „množství větší než malé“, kdy větší rozsah je dán např. desetinásobkem množství většího než malého u heroinu, dvacetinásobkem u metamfetamin – base (pervitin) a dvacetipětinásobkem u THC (marihuana, hašiš). Jakkoliv nelze tuto skutečnost brát zjednodušeně jako přesné vodítko pro vymezení poměru mezi znaky ve větším rozsahu a ve značném rozsahu, může orientačně přispět k řešení dané problematiky v tom smyslu, že značný rozsah by měl být co do množství drogy vícenásobkem spodní hranice většího rozsahu.⁹⁷ V případě nakládání s marihuanou není rozhodné množství sušiny a jeho násobky, nýbrž množství účinné látky a jeho násobky.⁹⁸ Dle mého názoru je toto určování jednotlivých stupňů rozsahu velmi nepřesné a zavádějící, navíc dostatečně nezohledňuje další hlediska této trestné činnosti.

Určování rozsahu nemůžeme omezit na pouhé množstevní vyjádření té které OPL, jedu či prekursoru. Tato dikce vyplývá již ze samotného projevu zákonodárce, který v TZ používá výrazy větší/značný/velký **rozsah a nikoliv množství**. Množství drogy se tedy samo o sobě nepovažuje v žádné alternativě za takovou skutečnost, která by byla uvedena jako zákonný znak v některé kvalifikované skutkové podstatě posuzovaného TČ.⁹⁹ Jistě se však jedná o zásadní (ačkoliv ne jediné) vodítko, ze kterého OČTŘ při posuzování drogové trestné činnosti vycházejí.

Dalším možným řešením by se mohlo jevit použití **výkladového pravidla dle § 138 TZ, které stanovuje hranice pro výši škody**. Toto výkladové pravidlo však nelze

---

⁹⁶ Posléze pokyn nejvyšší státní zástupkyně č. 2/2006 a č. 1/2008 Sbírky pokynů obecné povahy Nejvyššího státního zastupitelství.

⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. září 2010, sp. zn. 6 Tdo 609/2010

⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. června 2011, sp. zn. 7 Tdo 795/2011

⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. března 2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005

pro stanovení rozsahu použít, neboť by se jednalo pouze o finanční vyjádření látky neoprávněně vyrobené nebo distribuované. Toto pravidlo však jistě bude mít podpůrný význam.¹⁰⁰

Již za účinnost trestního zákona č. 140/1961 Sb. vyjadřoval NS názor, že ke stanovení rozsahu páčání TČ dle § 187 tohoto zákona je nutné vzít v úvahu především množství OPL, přípravku, prekursoru nebo jedu, s nímž pachatel nakládal, ale bezpochyby s ohledem na druh a kvalitu této látky. Současně je nutné podpůrně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl čin spáchán, tedy zejména dobu, po kterou pachatel s uvedenými látkami nakládal, počet osob, jimž je např. opatřil, prodal, přechoval a případně i další okolnosti.¹⁰¹

I za účinnosti současného TZ se výklad NS ustálil na tezi, že kromě množství, druhu a kvality dané látky je nutné vzít v úvahu i další okolnosti, typicky za všechna rozhodnutí dle usnesení NS ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010 např. **výše peněžní částky**, kterou pachatel buď utřzil, nebo utřzit chtěl, či mohl, **délka doby**, po níž pachatel s uvedenými látkami neoprávněně nakládal, pro jaký **okruh a počet osob** byly určeny nebo např. **způsob**, jakým pachatel s látkami nakládal. Obdobně se NS vyjadřuje i ve svých dalších rozhodnutích. Velice důležité je vzít další okolnosti v úvahu např. v případech, kdy OČTŘ zjištěné množství neodpovídá skutečnému množství, se kterým pachatel nakládal. Soudy nejsou schopné skutečné množství prokázat např. v případech distribuce, a pokud by jediným měřítkem posuzování této trestné činnosti bylo právě jen množství OPL, nemohly by soudy pachatele uznat vinným podle přísnější právní kvalifikace ve vztahu ke znaku rozsahu jen proto, že množství zakázané látky nedosáhlo požadované kvantity nebo nebylo vůbec zjištěné.¹⁰² I z těchto důvodů je tedy nutné přihlížet k dalším okolnostem případu.

Jednotlivé trestní senáty NS se tedy s vývojem jejich soudní praxe sjednotily na názoru, že při určování jednotlivých rozsahů páčání drogové trestné činnosti je nutno přihlížet i k dalším okolnostem případu, ne toliko už se však shodly na tom, jakou váhu by při soudním rozhodování měly tyto další okolnosti mít. Velmi výstižně shrnuje období rozporů a střetů právních názorů na určování rozsahu páčání drogového deliktu

---

¹⁰⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2870

¹⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. března 2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. července 2012, sp. zn. 5 Tdo 3/2012

NS ve svém usnesení ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 5 Tdo 3/2012, které uvádí, že původně NS a zejména pak senát 7 Tdo upřednostňoval **matematické hledisko** určování rozsahů a **další okolnosti připustil pouze jako podpůrné hledisko**, které bude mít význam, pouze pokud bude množství OPL blízko hranici rozhodné pro naplnění okolnosti podmiňující použití přísnější trestní sazby. Z těchto názorů vychází NS ve svých usneseních sp. zn. 7 Tdo 12/2011 ze dne 27. dubna 2011 či sp. zn. 7 Tdo 1337/2010 ze dne 24. listopadu 2010. Naproti tomu senát NS 8 Tdo ve svém usnesení sp. zn. 8 Tdo 463/2010 ze dne 12. května 2010 vyjádřil názor, že další okolnosti považuje s množstvím dané látky za rovnocenné. K tomuto názoru se senát NS 7 Tdo přiklonil až ve svém usnesení sp. zn. 7 Tdo 945/2011 ze dne 4. ledna 2012, kde připustil, že další okolnosti jsou pro stanovení kvantifikačního znaku činu neméně důležité.

Senát NS 5 Tdo také odmítá, aby východiskem pro stanovování množství OPL byly násobky, které stanovil pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 1/2008,¹⁰³ jak tomu bylo za účinnosti předchozí právní úpravy. V takovém případě by jednotlivé rozsahy podle množství např. u THC vypadaly následovně:

- Množství větší než malé – více než 15 g sušiny
- Větší rozsah (25 násobek) – více než 375 g sušiny
- Značný rozsah (25 násobek) – více než 9,375 kg sušiny
- Velký rozsah (25 násobek) – více než 234,375 kg sušiny

Naprosto se ztotožňuji s názorem senátu NS 5 Tdo, že takto obrovský exponenciální nárůst hodnot jednotlivých stupňů rozsahů v žádném případě neodpovídá typicky se vyskytujícím případům posuzovaným v soudní praxi. Předpokládá skutečně extrémní množství, jež ani nejsou pachateli realizovatelná ve společenských podmínkách na území ČR. I v evropském měřítku by se jednalo o zcela výjimečné případy. Tyto násobky se soudní praxí užívaly za předcházející úpravy, která obsahovala pouze dva typy rozsahů. Proto bylo logicky nutné k dosažení dostatečného odstupů zvolit mnohonásobek předchozí hodnoty a ponechat tak větší prostor mezi nimi. To už však nemůže platit u nové právní úpravy, která přijala nové skupiny rozsahů a odstup mezi nimi tudíž nemusí být tak značný. Úmyslem zákonodárce jistě nebylo, aby byl nejvyšší stupeň pro pachatele v praxi nedosažitelný.

---

¹⁰³ účinný do 31. 12. 2009

Z důvodu všech výše uvedených rozporů a mnohosti právních názorů a výkladů dané problematiky byla věc postoupena velkému senátu trestního kolegia NS, aby v zájmu sjednocení výkladu této otázky zaujal sjednocující názor. Velký senát trestního kolegia NS se tedy k věci vyjádřil ve svém usnesení ze dne 27. února 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012. NS zde zdůrazňuje, že za nové právní úpravy TZ již nelze vycházet ze soudní praxe, která se vyvinula na základě pokynů nejvyššího státního zástupce.¹⁰⁴ Velký senát považuje za dostatečné východisko pro určování stupňů rozsahu množství větší než malé stanovené nařízením vlády č. 467/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb. a v každém dalším stupni jeho **desetinásobek**.

Jak již však bylo zmíněno výše, ÚS v srpnu 2013 zrušil zákonné zmocnění vlády ke stanovování množství většího než malého a pro příště je i toto ponecháno rozhodovací praxi soudů. Velký senát NS však takové rozhodnutí ÚS v únoru 2013 nepředpokládal. Desetinásobek považoval NS jako přiměřený k vyjádření rozdílu mezi jednotlivými stupni rozsahu, aby tím byla plynule, s odpovídajícím odstupem a dostatečně diferencovaně vystižena gradace těchto znaků. Desetinásobek má zároveň umožnit náležitě a s potřebnou mírou individualizace postihnout všechny obvyklé případy, které se v praxi vyskytují, aniž by na straně jedné zbytečně oslaboval trestněprávní ochranu společnosti před rozsáhlejšími TČ, nebo na straně druhé přepínal trestní represi u méně závažných činů.¹⁰⁵

V souladu s vývojem dosavadní judikatury velký senát shodně potvrzuje, že kromě množství dané látky s ohledem na její druh a kvalitu je nutno podpůrně respektovat též další (již výš uvedené) okolnosti, za nichž byl čin spáchán. V tomto bodě si dovolím s rozhodnutím velkého senátu 15 Tdo NS nesouhlasit a přiklonit se spíše k názoru senátu 8 Tdo.¹⁰⁶ Domnívám se, že je těmto dalším okolnostem nutno přisoudit stejnou váhu jako množství OPL. Mnoho argumentů pro toto tvrzení je již uvedeno výše, chtěla bych však zejména zdůraznit skutečnost, že každý případ a jeho okolnosti jsou individuální a zaslouží si individuální posouzení. Nemůžeme také přehlížet fakt, že množství OPL, které OČTŘ v rámci trestního stíhání odhalí, snad

---

¹⁰⁴ Pokyny nejvyššího státního zástupce č. 6/2000, resp. nejvyšší státní zástupkyně č. 2/2006 a č. 1/2008 Sbírky pokynů obecné povahy Nejvyššího státního zastupitelství

¹⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. února 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012

¹⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. května. 2010, sp. zn 8 Tdo 463/2010

nikdy nemůže přesně odpovídat skutečnosti. Proto mají další okolnosti při určování stupně rozsahu dle mého názoru takový význam.

S ohledem na shora uvedené je zcela zřejmé, že otázka určování rozsahu páchaní drogové trestné činnosti zůstává stále otevřena a ve vývoji a můžeme s napětím očekávat, jaká další zásadní rozhodnutí a právní názory praxe NS přinese. Do vývoje této rozhodovací praxe jistě velmi zajímavě zasáhne i již několikrát zmíněné rozhodnutí ÚS.¹⁰⁷

Z hlediska zavinění u jednotlivých rozsahů spáchání tohoto TČ postačí **nedbalost**.

5.3.5 Újma na zdraví a smrt

Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude potrestán pachatel, který dle § 283 odst. 3 písm. a) způsobí činem v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví a podnětím svobody na deset až osmnáct let nebo propadnutím majetku bude podle odst. 4 písm. a) potrestán pachatel, způsobí-li činem uvedeným v odst. 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt.

Těžkou újmou na zdraví se dle výkladového ustanovení § 122 odst. 2 TZ myslí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění a újma na zdraví musí odpovídat alespoň jedné z taxativně vypočtených možností v § 122 odst. 2 TZ. Za delší dobu trvající poruchu zdraví ve smyslu písm. i) se v soudní praxi považuje šest týdnů trvající vážná porucha zdraví. Ve vztahu k zavinění postačí nedbalost, ale pachatel může jednat i úmyslně. Jedná se o speciální ustanovení k § 145 TZ a jednočinný souběh je tak vyloučen. Na rozdíl od újmy na zdraví, může být z hlediska tohoto ustanovení smrt způsobena pouze z nedbalosti. Pokud by způsobil pachatel smrt úmyslně, jeho čin by byl kvalifikován jako vražda dle § 140 TZ. K otázce zavinění u této kvalifikační okolnosti se vyjádřil i NS, který potvrzuje, že u způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti poškozené osoby postačuje nedbalost. V případě pachatele, který je dlouhodobým uživatelem drog, lze důvodně předpokládat, že zná účinky příslušné drogy, a že si je vědom případných následků s ní spojených pro život a zdraví jiného uživatele. Pro

---

¹⁰⁷ Podrobněji rozebráno v kapitole 10.2.

závěr o zavinění za citovaný zločin není přitom podstatné, zda pachatel měl konkrétní představu o fatálních účincích drogy.¹⁰⁸

5.3.6 Získání prospěchu

Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude dle ustanovení § 283 odst. 3 písm. b) potrestán pachatel, spáchá-li daný trestný čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch a dle odst. 4 písm. b) bude pachatel potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let, spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu. TZ tak jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby uvádí dva stupně zamýšleného prospěchu – **značný a velkého rozsahu**. Na určení těchto rozsahů se vztahuje výkladové pravidlo uvedené v § 138 TZ, kdy značným prospěchem bude prospěch ve výši minimálně 500 000 Kč a prospěchem velkého rozsahu prospěch ve výši minimálně 5 000 000 Kč. Je nutné zdůraznit, že prospěch může pachatel získávat pro sebe i pro jiného a k dokonání takového jednání postačí, pokud se o získání prospěchu pokusil, nemusí jej skutečně získat. K zavinění je však nutné úmyslné jednání. Jestliže je TČ dle § 283 TZ spáchán distribucí drog spočívající v jejich nákupu a prodeji, je třeba při posuzování otázky, zda pachatel získal činem značný prospěch, od částky, za kterou drogy prodal, odečíst částku, za kterou je nakoupil.¹⁰⁹

Výše uvedené okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby jsou ustanoveny i u dalších drogových TČ, v těchto případech již budu odkazovat k této kapitole, neboť zde byly dle mého názoru rozebrány dostatečně podrobně.

5.4 Příprava

Ustanovením § 283 odst. 5 TZ je výslovně stanovena trestnost přípravy. Vzhledem ke skutečnosti, že příprava je trestná jen u zvlášť závažného zločinu, musí pachatelův úmysl směřovat i k naplnění znaků uvedených v odst. 2, 3 nebo 4, abychom mohli hovořit o trestnosti přípravy tohoto TČ. Přípravou se dle ustanovení § 20 TZ rozumí *jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu, zejména v jeho organizování, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci*

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2012, sp. zn. 4 Tdo 1357/2012

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. února 2005, sp. zn. 7 Tdo 207/2005

k takovému činu. Příprava je trestná podle trestní sazby stanovené na zvlášť závažný zločin, k němuž směřovala.

5.5 Vybrané otázky judikatury

5.5.1 Pokračující TČ a totožnost skutku

Pokud pachatel spáchal TČ dle § 283 TZ svým jediným jednáním, jímž v určité době a na určitém místě prodával OPL více osobám, pak jejich prodej ve vztahu k jednotlivým osobám **nepředstavuje dílčí útoky pokračujícího TČ**. Pokud se za této situace v průběhu trestního stíhání pouze změni (upřesní) okruh osob, kterým pachatel prodával OPL, oproti vymezení těchto osob v usnesení o zahájení trestního stíhání či v obžalobě, pak taková změna není důvodem k zahájení trestního stíhání pro další skutek.¹¹⁰ Pouhá individualizace skutku, ke které může v průběhu trestního stíhání dojít,¹¹¹ nezpůsobuje narušení totožnosti skutku.

5.5.2 Pomoc ke spáchání TČ

Pouhé **poskytnutí prostor** bytu k výrobě OPL, přípravku ji obsahujícího nebo prekursoru nebo jedu nelze zahrnout do objektivní stránky TČ nedovolené výroby dle § 283 TZ, neboť je to jednání, které činnost pachatele pouze usnadňuje. Nejedná se tak o spolupachatelství. V případě spolupachatelství by se muselo jednat o společné jednání dvou a více osob a muselo by naplňovat znaky popsané ve skutkové podstatě. Naproti tomu pomoc předpokládá, že pomocník ví o úmyslu pachatele TČ, sám úmyslně jedná, ale znaky popsané ve skutkové podstatě sám nenaplňuje.¹¹² NS k takovému závěru došel v případě, kdy obviněný záměrně poskytl prostor bytu jiné osobě, aby ta v něm mohla samostatně vyrábět metamfetamin. Pomocník tak úmyslně podpořil jednání pachatele, v bytě byl osobně přítomen, ale na výrobě metamfetaminu se přímo nepodílel. Nájemní vztah k předmětnému bytu sice měla družka pomocníka, ale relevantní je skutečnost, že pomocník tento byt fakticky obýval s družkou a právě on mohl pachatele do bytu vpustit.

---

¹¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. ledna 2010, sp. zn. 7 Tdo 1480/2006

¹¹¹ např. upřesnění času a místa spáchání, počtu a totožnosti osob apod.

¹¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. prosince 2005, sp. zn. 5 Tdo 1466/2005

5.6 *Vztah k jiným ustanovením*

Ustanovení § 284 TZ přechovávání OPL a jedu je ustanovení k § 283 TZ subsidiární a privilegované. Pokud pachatelův skutek naplní pouze znaky tohoto TČ (tj. přechovávání pro sebe), bude kvalifikován podle této privilegované skutkové podstaty.

V případě § 285 TZ nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL se jedná rovněž o privilegovanou skutkovou podstatu k § 283 TZ. Pokud pachatelův skutek naplní pouze znaky tohoto TČ (tj. pěstování rostlin a hub pro vlastní potřebu), bude kvalifikován podle této privilegované skutkové podstaty. Jestliže zjištěné skutkové okolnosti svědčí o tom, že pachatel sice neoprávněně nakládal s uvedenými látkami pro vlastní potřebu, avšak současně je také vyrobil nelze takový skutek posoudit jako TČ dle § 284 nebo § 285 TZ. Pojem výroba OPL se totiž vztahuje jen k TČ nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a jedy podle § 283 TZ.¹¹³

Ustanovení § 286 TZ výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu je v poměru k ustanovení § 283 TZ subsidiární¹¹⁴

TČ šíření toxikomanie dle § 287 TZ je k TČ nedovolené výroby dle § 283 TZ subsidiární, proto pokud bude pachatelovo jednání vykazovat znaky obou těchto činů, posoudí se jako TČ dle § 283 TZ.

Přestupky souvisejícími s drogovou problematikou, jsou přestupky na úseku zdravotnictví podle § 29 odst. 1 písm. e) PřesZ a přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi podle § 30 odst. 1 písm. f) PřesZ.

5.7 *Nové syntetické drogy*

Jsou to látky nově se vyskytující na drogové scéně/drogovém trhu, které mají podobnou strukturu/vlastnosti/účinky jako „tradiční drogy“, ale na rozdíl od nich nejsou kontrolovány legislativou v oblasti OPL,¹¹⁵ tzn., že nejsou uvedeny na seznamu „zakázaných látek“. Důvodů, proč se s těmito látkami stále častěji setkáváme, je několik. Jedním z nich je snaha ilegálních výrobců obejít stávající legislativní normy a vyrobit psychoaktivní látku, které dosud není na seznamech ilegálních látek, nebo jejíž prekursory nejsou monitorovanými substancemi. Druhým bezpochyby neméně

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. 6 Tdo 1460/2012

¹¹⁴ Podrobněji je vztah těchto ustanovení rozebrán v kapitole 8.4.

¹¹⁵ MRAVČÍK, Viktor. *Nové syntetické drogy: Současná situace a perspektivy* [online]. Národní monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti [cit. 2013-12-10]

důležitým faktorem, je ochota mladých lidí vyhledávat nové psychedelické a obdobné zkušenosti a zážitky.¹¹⁶

Největší nebezpečí NSD spočívá právě v jejich neznámém složení a neprobádaných účincích na lidský organismus, které mohou být mnohdy fatální. V současné době je ve většině případů velmi málo dostupných odborných prací, které by se zabývaly jejich akutními a dlouhodobými účinky, jejich farmakologií a toxikologií. Většina informací o účincích těchto látek je dostupná pouze ze sdělení experimentátorů, kteří své zkušenosti prezentují např. prostřednictvím internetu nebo ze vzácných případů, kdy byl intoxikovaný jedinec hospitalizován v souvislosti s užitím některé z těchto látek.¹¹⁷

5.7.1 Trh s novými syntetickými drogami v ČR

Od roku 2009 začala Národní protidrogová centrála monitorovat některé online obchody nabízející psychoaktivní látky.¹¹⁸ V nabídce se objevoval např. „**Spice**“ (syntetický kanabinoid). Jedná se o jakousi směs bylin s účinky velmi podobnými jako marihuana. Avšak tato směs žádné THC neobsahuje. Byla prodávána např. jako vonná směs či vykuřovadlo. Tato „zázračná“ náhražka konopí se rozšířila do většiny zemí EU. ČR byla v tomto ohledu poněkud pozadu, a to patrně díky dostupnosti skutečné marihuany.¹¹⁹ V průběhu let 2009/2010 pak výrazně rostl zájem o taneční drogu mefedron, prodávanou obvykle jako sůl do koupele nebo zpomalovač růstu listů. Jedná se o syntetickou stimulační drogu ze třídy amfetaminů a katinonů, jež bývá obvykle prodávána ve formě tablet, kapslí či bílého prášku a bývá užívána orálně nebo šňupáním. Mezi uživateli je spíše znám její slangový název „**mňau mňau**“. Její účinky lze připodobnit k účinkům kokainu či extáze. Přináší pocity euforie, hovornosti a snížené chuti k jídlu.

---

¹¹⁶ PÁLENÍČEK, Tomáš, Pavel KUBŮ a Viktor MRAVČÍK. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2004, 36 s., [4] s. barev. obr. příl. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-867-3426-9 s. 16

¹¹⁷ PÁLENÍČEK, Tomáš, Pavel KUBŮ a Viktor MRAVČÍK. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2004, 36 s., [4] s. barev. obr. příl. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-867-3426-9 s. 17

¹¹⁸ MRAVČÍK, Viktor. *Nové syntetické drogy: Současná situace a perspektivy* [online]. Národní monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti [cit. 2013-12-10]

¹¹⁹ <http://www.magazin-legalizace.cz/cs/articles/detail/347-spice-a-synteticka-marihuana> [cit. 2013-12-10]

Na přelomu let 2010/2011 pak došlo k velkému rozmachu prodeje NSD v kamenných obchodech nebo v eshopech. Jednou z příčin tohoto jevu byl přesun prodejců na naše území z Polska, kde byl tento prodej regulován. Mnoho kamenných prodejen se tak nacházelo právě u hranic s Polskem. Tyto prodejny bývají nazývány obvykle jako „**Amsterdam shopy**“, někdy se také setkáváme s označením „**smart shopy**“ či „**smile shopy**“.

Označování a balení samotných NSD má skrývat jejich pravý účel. Jsou vydávány např. za sběratelské předměty, hnojiva, soli do koupele, pokojové parfémy, vonné směsi apod. Obvykle nechybí označení „není určeno pro lidskou spotřebu“. Tímto jednáním se výrobci snaží obejít právní předpisy. V roce 2012 pak bylo v ČR zachyceno celkem 18 nových druhů syntetických drog.¹²⁰

5.7.2 Boj proti šíření nových syntetických drog

Rozvoj trhu s NSD přitáhl značnou pozornost médií, občanů i OČTŘ. Policie po nějakou dobu situaci pouze monitorovala. Česká obchodní inspekce stáhla některé konkrétní výrobky z prodeje s ohledem na jejich vadné označení.¹²¹ Přijetím zákona č. 106/2011 Sb. byl novelizován ZoNL a seznam zakázaných OPL byl rozšířen o 33 nových látek.¹²² V návaznosti na úpravu naší legislativy provedla policie rozsáhlou akci namířenou proti těmto typům prodejen. Většina z nich již v té době byla zavřena nebo byl jejich provoz přerušen.¹²³ Ale například ještě v červenci roku 2013 byl v Ostravě zadržen muž polské národnosti, který „Amsterdam shop“ dále provozoval na internetu. Byl obviněn z TČ šíření toxikomanie dle § 287 TZ.

Boj proti NSD byl rozpoután i na úrovni EU, neboť téměř každý týden se na evropském trhu objeví nové syntetická droga. Mnoho jich je vyráběno přímo v EU, a to za použití legálně dostupných prekursorů. Dne 27. 10. 2011 proto přijala Rada EU deklaratorní **Evropský pakt proti syntetickým drogám**. V paktu je navrženo, aby členské státy a příslušné orgány a subjekty EU spolupracovaly v zájmu zastavení výroby syntetických drog a obchodu s nimi, jakož i v zájmu ukončení pašování

---

¹²⁰ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 9788074400773 s. 126

¹²¹ MRAVČÍK, Viktor. *Nové syntetické drogy: Současná situace a perspektivy* [online]. Národní monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti [cit. 2013-12-10]

¹²² včetně syntetických kanabinoidů, mefedronu a dalších katinonů

¹²³ MRAVČÍK, Viktor. *Nové syntetické drogy: Současná situace a perspektivy* [online]. Národní monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti [cit. 2013-12-10]

prekursorů. Výroba nelegálních drog a obchodování s nimi jsou činnosti páchané sítěmi organizované trestné činnosti, které fungují napříč hranicemi. I reakce proto musí být nadnárodní. Členské státy by v případě potřeby měly při vyhledávání, zmrazování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti související s drogami spolupracovat s Europolem a Eurojustem. Vyzývají se, aby sestavily společné vyšetřovací týmy a koordinovaly svou činnost. Důležitá je i spolupráce se zasaženými zeměmi mimo EU. Základním předpokladem pro narušení tras obchodu a zamezení rychlému šíření nových drog je výměna informací o nových látkách a způsobech distribuce, například prostřednictvím systému včasného varování. Větší pozornost je také třeba věnovat odborné přípravě orgánů v oblasti odhalování a odstraňování nelegálních laboratoří. Policie a celní orgány k tomu potřebují přesné a aktuální znalosti výrobních metod a vyšetřovacích technik.¹²⁴

Ačkoliv se v případě NSD nejedná o jádro drogové problematiky a drogové trestné činnosti a „tradiční drogy“ budou na naší drogové scéně pravděpodobně i nadále hrát hlavní roli, nesmíme rizika z rozvoje těchto látek zanedbat. Je důležité ty to látky monitorovat, zkoumat jejich účinky a co nejaktivněji bránit jejich šíření, neboť jistě můžeme očekávat další rozmach výroby a užívání těchto látek. Souhlasím s názorem MUDr. Miroslava Mravčíka, Ph.D., vedoucího Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti, že současné zákonné legislativní mechanismy jsou v boji s NSD pomalé. Je zejména nutno zvážit, zda je zpětný a taxativní postup přidávání NSD na seznam zakázaných látek dostačující. Já osobně ho za dostačující nepovažuji a přikláním se k možnému řešení, které navrhl právě Mravčík. Jedná se o zavedení určité speciální kategorie NSD (ve formě určitého předstupně), která by byla regulována zvláštním způsobem. V případě, že by se ukázalo, že je konkrétní NSD zařazená do této kategorie skutečně nebezpečná, byla by pak standartním způsobem zařazena do příslušné přílohy obsahující seznam zakázaných NL.¹²⁵

Obdobný model byl uplatněn právě v Polsku, odkud se k nám Amsterdam shopy rozšířily. Tam totiž mohou být podezřelé látky zabaveny až na dobu několika měsíců a po tu dobu se mohou zkoumat jejich případné účiny na lidské zdraví. Výrobci tak přicházejí o tu výhodu, že budou mít díky chemikům, se kterými při „tvorbě“ nových

---

¹²⁴ <http://consilium.europa.eu/homepage/showfocus.aspx?lang=cs&focusID=77686> [cit. 2013-12-10]

¹²⁵ Dříve přílohou ZoNL, dnes přílohou nařízení vlády č. č. 463/2013 Sb., o seznamech NL

OPL spolupracují, vždy náskok před seznamem zakázaných látek.¹²⁶ Za velké riziko považuje obchod s NSD i národní protidrogový koordinátor Mgr. Jindřich Vobořil: „Považuji to za stejně rizikové jako organizovaný zločin. Mají před námi náskok a vůbec nevím, co se může stát.“

6. § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

Zařazení tohoto ustanovení do nového TZ přináší významnou změnu v oblasti právní úpravy drogové kriminality. Jedná se o subsidiární privilegovanou skutkovou podstatu k ustanovení § 283 TZ, která postihuje jednání pachatele spočívající v „pouhém“ přechovávání OPL v množství větším než malém pro **vlastní potřebu**. Tím umožňuje odlišit osoby profitující z drogové trestné činnosti, jež jsou pro společnost nepochybně větším rizikem, od prostých uživatelů OPL, jejichž trestní postih tak bude mírnější. Již ustanovení § 187a trestního zákona č. 140/1961 Sb. odlišovalo přechovávání OPL od jejich samotné výroby a jiného nakládání. Novinkou je však rozdělení § 284 TZ do dvou skutkových podstat. Pachatelé přechovávající pro vlastní potřebu v množství větším než malém konopí či pryskyřici z konopí tak budou dle odst. 1 postiženi nižší trestní sazbou než pachatelé, kteří dle odst. 2 přechovávají jiné OPL než ty uvedené v odst. 2. Ustanovení § 284 TZ tak realizuje požadavek praxe rozlišit OPL na tzv. **měkké a tvrdé drogy** s přihlédnutím k jejich zdravotním a společenským rizikům. Třetím důvodem „privilegovanosti“ tohoto ustanovení vůči § 283 TZ je

---

¹²⁶<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/122043-prodejci-syntetickych-drog-znovu-otevrou-s-novym-zbozim> [cit. 2013-12-10]

skutečnost, že postihuje pouze přechovávání konopí, jiné OPL a jedu, nikoliv však již přechovávání prekursoru a přípravku obsahujícího OPL.

6.1 Rozdělení na měkké a tvrdé drogy

Sílicí názor odborné i laické veřejnosti vedl k novému rozdělení OPL na tvrdé a měkké, podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti, tj. podle negativních zdravotních a společenských dopadů v důsledku jejich zneužívání.¹²⁷ Do těchto dvou kategorií byly OPL rozděleny na základě usnesení vlády ČR ze dne 14. listopadu 2001 č. 1177 a ze dne 22. ledna 2003 č. 88. Podle návrhu Ministerstva zdravotnictví ze dne 13. března 2003 č. j. 6898/03; OZP/4 – 179/2 byly do první lehčí skupiny zařazeny konopné látky – kanabinoidy.¹²⁸ Zařazení konopných látek do kategorie měkkých drog je nejen výsledkem odborného zvážení zdravotních a společenských rizik těchto látek, ale také odrazem zvyšující se tolerance a počtu uživatelů konopných drog na území ČR. Jak vyplývá z výroční zprávy EMCDDA z roku 2012, vedou mladí Češi ve věku 15-34 let žebříček užívání konopí v Evropě. Zkušenost s touto drogou jich má dokonce 49,3 %.¹²⁹

6.2 Objekt a objektivní stránka

Objektem tohoto TČ je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá z nekontrolovaného nakládání s OPL konopí a pryskyřice z něho nebo látkami obsahujícími jakoukoli složku THC (v případě odst. 1) a s dalšími OPL (v případě odst. 2) v případech určených pro vlastní potřebu, jsou-li v množství větším než malém.¹³⁰

Objektivní stránkou TČ § 284 TZ je neoprávněné přechovávání výše uvedených OPL, rozdělených na měkké a tvrdé, v množství větším než malém pro vlastní potřebu. Pojďme si tedy rozebrat jednotlivé atributy této objektivní stránky.

---

¹²⁷ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 9788073170844 s. 587

¹²⁸ Rostlinné produkty obsahující THC

¹²⁹ *Annual report on the state of the drugs problem in Europe*. [online]. Lisabon: EMCDDA, 2012 [cit. 2013-12-25]. Dostupné z: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/annual-report/2012> s. 43

¹³⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2883

6.2.1 Neoprávněně

TZ tímto termínem nahradil původní termín trestního zákona č. 140/1961 Sb. „bez povolení“, pojmově tak navazuje na ustanovení § 283 TZ, které rovněž užívá termín „neoprávněně“. V případě rostlin konopí se neoprávněnost přechovávání vztahuje pouze na rostliny obsahující více než 0,3 % látek ze skupiny THC, jinak se ve smyslu právních předpisů nejedná o OPL.¹³¹

6.2.2 Pro vlastní potřebu

Oproti předchozí právní úpravě trestního zákoníku č. 140/1961 Sb. je v § 284 TZ výslovně vyjádřeno spojení „přechovávání pro vlastní potřebu“. Původní úprava sice byla zavedena za stejným účelem, ale toto výslovné vyjádření zde chybělo. K tomuto závěru se bylo možno dopracovat výkladem § 187 trestního zákoníku č. 140/1961 Sb., kde bylo výslovně stanoveno „přechovávání pro jiného“.¹³² Pro vlastní potřebu přechovává OPL přímo její konzument a jediným účelem takového přechovávání může být pouze finální spotřeba.

6.2.3 Přechovává

Jedná se o jakýkoliv způsob držení uvedených OPL, pachatel je nemusí mít u sebe, ale postačí, že je má ve své moci.¹³³ Nutno však opět zdůraznit, že pachatel může OPL přechovávat pouze pro sebe, jinak by naplnil skutkovou podstatu TČ § 283 TZ.¹³⁴

6.2.4 Množství větší než malé

Na rozdíl od TČ dle § 283 TZ je zde dáno **minimální množství pro dosažení hranice trestnosti** za přechovávání OPL pro vlastní potřebu, které je prezentováno právě množstvím větším než malým. Do nedávna¹³⁵ bylo toho množství určeno

---

¹³¹ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem, k 1.8. 2011: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, 1367 s. ISBN 9788072636778 s. 1034

¹³² FENYK, Jaroslav, Roman HÁJEK, Igor STRÍŽ a Přemysl POLÁK. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde, 2010, XVIII, 1317 s. ISBN 9788072018024 s. 1056

¹³³ Tento znak je podrobněji popsán v kapitole 5.1.8., též s odkazem na judikaturu, které se zabývá otázkou délky doby přechovávání.

¹³⁴ Obdobně též usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. prosince 2009, sp. zn. 3 Tdo 785/2009 – přechovávání podle § 187a trestního zákoníku č. 140/1961 Sb. musí být vykonáváno pro sebe, nikoliv pro jiného.

¹³⁵ Až do zrušení části ustanovení § 289 TZ Ústavním soudem ČR, podrobněji rozebráno v kapitole 10.2.

tabulkovou hodnotou vládním nařízením č. 467/2009 Sb., tím byla zjednodušeně stanovena určitá obecně nebezpečná kvantitativní hranice, po jejímž překročení je ohroženo zdraví každého průměrného držitele. V současné době však bude takové množství určovat v jednotlivých případech soud v rámci své aplikační praxe, jak tomu již bylo v minulosti. Bude tak opět možné činit rozdíl mezi příležitostným konzumentem OPL a osobou v pokročilém stádiu drogové závislosti. Pro každého je takové množství totiž individuální. Obecně lze říci, že za množství větší než malé bude třeba považovat takové množství, které bude přesahovat jednu dávku drogy pro vlastní potřebu. Půjde tedy o takové množství, které je schopné v daném případě a u dané osoby ohrozit její zdraví a život.¹³⁶ V této tendenci spatřuji velmi pozitivní vývoj naší právní úpravy, neboť stanovení tabulkových hodnot množství většího než malého u OPL, které je dáno pevně a nikoliv jen jako orientační hodnota, a které je stejné pro všechny případy, považuji za velmi nevhodné řešení. Každý skutek a každý pachatel jsou natolik individuální, že si zaslouží individuální přístup.

Od přechovávání výše uvedených látek pro vlastní potřebu je nutno odlišit tzv. **spotřební držbu**, která spočívá v držení jedné běžné dávky konzumentem a jako taková není trestná, neboť samotné užívání drog není trestné. I když uvedená běžná dávka konkrétního konzumenta s ohledem na stupeň jeho závislost dosahuje, či dokonce přesahuje množství větší než malé, nejednalo by se v takovém případě o TČ dle § 284 TZ.¹³⁷

Jedná se o ohrožovací TČ. Je dokonán již přechováním, pokud k němu dochází neoprávněně.

6.3 Subjekt a subjektivní stránka

Pachatelem tohoto TČ se může stát **kdokoliv**, nemusí se jednat jen o osobu závislou. Vzhledem k obsahu tohoto TČ tak ovšem v mnoha případech bude. U takových pachatelů je na místě zvážit uložení ochranného léčení. Z hlediska subjektivní stránky je nutný **úmysl**, u okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby postačí nedbalost.

---

¹³⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3., aktualiz. vyd. podle stavu k 1.10. 2012. Praha: Leges, 2012, 1301 s. ISBN 9788087576298 s. 387

¹³⁷ KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 9788074000478 s. 364

6.4 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

Těmito okolnostmi jsou spáchání trestné činnosti ve **větším a značném rozsahu**. V případě většího rozsahu dle odst. 3 hrozí pachateli odnětí svobody na šest měsíců až pět let, v případě značného rozsahu dle odst. 4 hrozí pachateli odnětí svobody na dvě léta až osm let. Okolnost páchaní ve značném rozsahu byla zařazena až s účinností TZ, za účinnosti trestního zákona č. 140/1961 Sb. bylo touto okolností pouze spáchání ve větším rozsahu. Při posuzování rozsahů musíme kromě množství a kvality dané látky posoudit i další okolnosti.¹³⁸ Již z logiky věci a daného ustanovení však mezi další okolnosti v tomto případě zařadíme spíše dobu přechovávání, nežli počet osob, které látku užilo nebo finanční zisk. Tyto okolnosti by se vylučovaly se znakem přechovávání pro sebe.

7. § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

Jedná se o **privilegovanou skutkovou podstatu** ve vztahu k ustanovení § 283 TZ, která postihuje pěstování konopí, hub a rostlin obsahujících OPL pro účely samozásobitelství nižší sankcí než je tomu u běžné výroby ostatních OPL. V žádném případě nesmí docházet k distribuci rostlin a hub dalším osobám a jinému jejich komerčnímu využití. V takovém případě by se již jednalo o TČ nedovolené výroby. TZ zavedl tuto novou skutkovou podstatu v návaznosti na diferenciaci ustanovení § 284 TZ podle typu drogy. Jejím přijetím by měly být odstraněny nejasnosti ohledně postihu samotného pěstování těchto rostlin, které mohlo být podle § 187 trestního zákona č.

---

¹³⁸ Podrobněji rozebráno v kapitole 5.3.4.

140/1961 Sb. stíháno jako nedovolená výroba OPL. Sušení a další příprava ale zůstává TČ podle § 283 TZ.¹³⁹

Dle mého názoru tím zákonodárce opět reaguje na zvyšující se toleranci k uživatelům konopných drog v naší společnosti, kde je tato droga stále běžnější součástí mnohdy i každodenního života velkého počtu uživatelů. Konopí již často není vnímáno jako nebezpečná droga a její uživatele dnes společnost příliš neodsuzuje. Právě v tomto trendu však vidím největší nebezpečí této drogy. Její užívání stává téměř obvyklou záležitostí a často je užívána i velmi mladými lidmi, mnohdy na veřejných prostranstvích nebo dokonce bez ostychu i v restauračních zařízeních, na diskotékách a podobných místech. Dnes se již užíváním konopných drog téměř nikdo netají. Tato droga se však může stát významným odrazovým můstkem k užívání tvrdších a nebezpečnějších drog a i sama o sobě způsobuje mnoho zdravotních, psychických a sociálních problémů. Ačkoliv se plně ztotožňuji s rozlišováním tvrdých a měkkých drog a postihováním přechovávání a pěstování měkkých drog mírnější trestní sankcí, vnímám rozmáhání užívání konopí v ČR jako velký problém, proti kterému se bojuje nedostatečně. Tento problém však nespatřuji toliko v rovině trestněprávní, ve které sama kladně hodnotím některé názory volající po legalizaci konopí, jako spíš v otázce prevence, výchovy mládeže a benevolentního přístupu naší společnosti k užívání konopných drog mladistvými.

Avšak zpátky k právní úpravě TČ nedovoleného pěstování rostlin. Ustanovení § 285 TZ je složeno ze dvou dílčích skutkových podstat. Podle odst. 1 je postihováno pěstování rostliny konopí odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem či propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Odst. 2 pak upravuje pěstování hub a jiných rostlin obsahujících OPL, za které pachateli hrozí přísnější trestní sazba, konkrétně odnětí svobody až na jeden rok, peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

7.1 Objekt a objektivní stránka

Individuálním objektem uvedeného TČ je zájem na ochraně lidí před možným nebezpečím, které hrozí z neoprávněného pěstování rostlin a hub obsahujících OPL.¹⁴⁰

---

¹³⁹ http://www.drogy-info.cz/index.php/info/drogy_a_zakon/prosazovani_prava/nedovolene_nakladani_s_drogami_pravni_uprava_od_1_1_2010 [cit. 2013-12-25]

Objektivní stránku TČ nedovoleného pěstování naplní pachatel, pokud neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí či dle odst. 2 houbu nebo jinou rostlinu obsahující OPL. Pojd'me si tedy opět probrat jednotlivé atributy objektivní stránky.

7.1.1 Neoprávněně

Jde o takové pěstování, které je v rozporu s právními předpisy. U rostliny konopí se neoprávněnost vztahuje jen na takové rostliny, které obsahují více než 0,3 % látek ze skupiny THC. Pokud rostlina takové minimální množství účinných látek neobsahuje, nejedná se ve smyslu právních předpisů o OPL a její pěstování pak není TZ zakázáno. V případě pěstování hub a jiných rostlin obsahujících OPL je za neoprávněné pěstování považováno takové pěstování, které je v rozporu s pravidly, jež pro ně určuje zejména Jednotná úmluva o omamných látkách, vyhlášená pod č. 47/1965 Sb. a ZoNL.

7.1.2 Pěstování

Pěstováním se rozumí produkce rostliny v její přirozené fyziologické podstatě, což fakticky znamená zasetí semene nebo zasazení výpěstku rostliny, následná péče o růst rostliny a event. její sklizeň.¹⁴¹ Samotné pěstování rostliny konopí, kterou zvláštní předpis pokládá za OPL, nelze považovat za výrobu OPL podle § 283 TZ¹⁴² ani za výrobu předmětu určeného k nedovolené výrobě OPL ve smyslu § 286 TZ, neboť konopí je již samo o sobě omamnou látkou, a proto současně nemůže být předmětem určeným k výrobě takové látky.¹⁴³ Jestliže rostlina konopí setého byla pěstována a dále zpracována výlučně pro potřeby alternativní léčby, pak s ohledem i na ostatní okolnosti mající vliv na konkrétní společenskou nebezpečnost činu lze učinit závěr, že není naplněn materiální znak takového činu ve smyslu § 12 odst. 2 TZ.¹⁴⁴

---

¹⁴⁰ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 9788073170844 s. 591

¹⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2892

¹⁴² Obdobně v kapitole 5.1.2.

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008

¹⁴⁴ *ibid.*

7.1.3 Pro vlastní potřebu

Pachatel musí pěstovat rostlin pouze pro sebe za účelem samozásobitelství, nikoliv pro komerční účely. Vypěstovaná rostlina tak nesmí být distribuována dalším osobám, takový skutek by byl posouzen jako TČ nedovolené výroby dle § 283 TZ.

7.1.4 Množství větší než malé

Toto množství je stanoveno nařízením vlády č. 455/3009 Sb., kterým se pro účel TZ stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující OPL a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu TZ. Na rozdíl od nařízení vlády č. 467/2009 Sb., které bylo z podstatné části zrušené nálezem ÚS sp. zn. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. 7. 2013, zůstalo toto nařízení nedotčeno. Zejména však z důvodu, že nebylo předmětem návrhu a ÚS se jím nemohl z vlastní iniciativy zabývat. Lze však očekávat, že i tento prováděcí předpis postihne obdobný osud.¹⁴⁵

7.1.5 Konopí

Výraz konopí a rostlina konopí definuje Jednotná úmluva o omamných látkách ve svém čl. 1 odst. 1 písm. b) a c). Rostlinou konopí se pak rozumí každá rostlina z čeledi Cannabis a konopím kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny konopí,¹⁴⁶ z něhož pryskyřice nebyla vyloučena bez ohledu na jeho použití. Konopí je jednoletá dvoudomá bylina se vzpřímenými lodyhami, samičí rostliny jsou nižší než samčí. V našich oblastech je známé především konopí seté, konopí indické a konopí rumištní. Konopí seté je všestranně využitelná plodina a to zejména v textilní výrobě (výroba lan, provazů, plachet, pytlů) a při výrobě papíru. V ČR je možné pěstovat bez povolení rostliny konopí s max. obsahem THC do 0,3 % (tzv. technické konopí), při osetí plochy nad 100 m² platí ohlašovací povinnost pěstitelů.¹⁴⁷ Konopí indické je na listech a samičích květenstvích pokryté vrstvičkou pryskyřice, která obsahuje kanabionoidy, zejména THC. Usušením těchto částí je získávána droga marihuana. Konopí rumištní je plevelnatým druhem konopí, u kterého není podíl THC významný.

¹⁴⁵ Podrobněji rozebráno v kapitole 10.2.

¹⁴⁶ S výjimkou zrn a listů, které nemají vrcholíky

¹⁴⁷ § 29 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

7.1.6 Houby a jiné rostliny obsahující OPL

Jedná se o rostliny obsahující DMT, 5-methoxy-DMT, meskalin, dále kokainovník pravý a houby obsahující psylocybin a psilocin.¹⁴⁸

Ustanovení § 285 TZ nekriminalizuje pěstování rostlin s psychotropním účinkem, které dosud žádnému zákonnému omezení nepodléhají, jako jsou např. puškovec, muškátový oříšek nebo petúnie.¹⁴⁹

7.2 *Subjekt a subjektivní stránka*

Pachatelem TČ dle § 285 TZ může být **kdokoliv**. Zavinění si v základní skutkové podstatě vyžaduje **úmysl**, v případě okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby pak postačí nedbalost.

7.3 *Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby*

Mezi tyto okolnosti patří stejně jako v přechozím případě spáchání TČ **ve větším rozsahu a ve značném rozsahu**. V případě většího rozsahu dle odst. 3 hrozí pachateli odnětí svobody až na tři léta, v případě rozsahu značného dle odst. 4 pak hrozí pachateli odnětí svobody na šest měsíců až pět let. K posouzení znaku rozsahu je nutné brát v úvahu mnoho okolností (viz výše). V případě pěstování pro vlastní potřebu však bude nejdůležitější okolností jistě množství a druh dané rostliny/houby,¹⁵⁰ neboť již z podstaty pěstování pro vlastní potřebu musíme vyloučit takové okolnosti, jakými je např. finanční zisk.

7.4 *Konopí jako lék*

Konopí je velmi významnou rostlinou využitelnou v mnoha oblastech průmyslové výroby (např. ve stavebnictví, v papírenském, textilním, kosmetickém a potravinářském průmyslu). V poslední době se ve společnosti mezi laiky a odborníky diskutovalo zejména o jeho léčebných účincích. Ty jsou jasně prokázány vědeckými studii. Již v 50. letech 20. století vypracovala olomoucká Univerzita Palackého rozsáhlou studii antibakteriálních účinků konopí. Nejvýznamnější je pak studie provedená ve Velké Británii I.J. of Clinical Practice 3/2005, jejíž výsledky jasně

¹⁴⁸ viz příloha č. 1 nařízení vlády č. 455/2009 Sb.

¹⁴⁹ Důvodová zpráva k TZ, str. 214

¹⁵⁰ Obdobně v kapitole 6.4.

vyznívají ve prospěch účinnosti terapeutického působení konopí.¹⁵¹ Léčebných účinků konopí může být využito zejména při léčbě nemocí, jako jsou např. zelený oční zákal, roztroušená skleróza, rakovina, svalové křeče, nechutenství, anorexie, Parkinsonova choroba, Crohnova choroba, stres, revmatismus a mnoha dalších. Významně však konopí pomáhá nejen v případě takto závažných nemocí, ale i při lokální aplikaci v podobě tinktury nebo masti. Přináší úlevu a rychlé hojení i při běžných zdravotních problémech, jakými jsou např. drobné oděrky, popáleniny, kousnutí hmyzu, akné apod.¹⁵²

Nepopíratelně významné a prokázané léčivé účinky rostliny konopí, tlak odborné i laické veřejnosti (např. sepisování peticí) a mnoho případů domácího pěstování konopí pro léčebné účely přimělo zákonodárce k významné novelizaci zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech, ZoNL a zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Došlo k ní zákonem č. 50/2013 Sb., který nabyl účinnosti 1. dubna 2013 a zčásti nabývá účinnosti až od 1. března 2014. Tato novela umožňuje léčbu konopím v indikovaných případech pacientům v ČR, a to díky legálnímu nákupu konopí dovezeného oficiálně ze zahraničí nebo pěstovaného v ČR na základě udělené licence. Právě část novely, týkající se licence, nabyde účinnosti až v březnu 2014. Do té doby pak budou pacienti odkázáni na konopí z oficiálního dovozu. Léčebné konopí bude poskytováno pacientům s vybranými onemocněními výhradně na lékařský předpis s registrací výdeje v lékárně. Zákon dále umožní licencovaným výrobcům pěstování a dodávku léčebného konopí na farmaceutický trh v ČR. Individuální pěstování konopí k léčebným účelům zákon nepovoluje.¹⁵³

Navzdory přijetí potřebných předpisů se však zavedení léčby konopím do lékařské praxe stále nepodařilo. Národní protidrogový koordinátor Jindřich Vobořil se k situaci vyjádřil následovně: „*Pokud jsme se ovšem shodli, že konopí je účinným lékem při některých typech onemocnění, pak bychom s ním měli zacházet jako s každým jiným lékem a umožnit k němu přístup pacientům, tak aby neměli důvod obracet se na černý trh. Apeluji na všechny úřady a státní instituce, ale také na lékaře a softwarové firmy,*

---

¹⁵¹ <http://www.legalizace.cz/konopi/vyuziti/lecive/> [cit. 2013-12-25]

¹⁵² <http://www.legalizace.cz/konopi/vyuziti/lecive/leciva-bylina-moderni-medicina/> [cit. 2013-12-25]

¹⁵³ *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 9788074400773 s. 6

aby co nejdříve učinili všechny potřebné kroky ke spuštění a zavedení celého systému léčby konopím v ČR do praxe. ¹⁵⁴

I přesto, že je zavedení možnosti legální léčby konopí významným krokem vpřed, vidím v této právní úpravě velké nedostatky. Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 221/2013 Sb., kterou se stanovují podmínky pro předepisování, přípravu, výdej a používání individuálně připravovaných léčivých přípravků s obsahem konopí pro léčebné použití přináší do této právní úpravy řadu významných omezení. Konopí bude možné předepsat pouze pacientům starším osmnácti let. Oprávnění předepsat konopí budou mít pouze lékaři s určitou specializovanou způsobilostí a to pouze u výslovně stanovených zdravotní indikací. Předepisovány pak mohou být výlučně čtyři specifické druhy konopí. Dále je touto vyhláškou stanovena maximální měsíční dávka 30 gramů konopí na jednoho pacienta. V lékařských studiích je však jako průměrná denní dávka uvedeno 2,4 až 3,8 g léčebného konopí, což odpovídá měsíční průměrné dávce zhruba 70 až 120 g. Maximální limit v ČR je tedy příliš nízký a v rozporu se současnými vědeckými poznatky.¹⁵⁵

Dalším spekulativním bodem v zavádění léčby konopí do praxe je skutečnost, že Státní úřad pro kontrolu léčiv vydal dne 14. května 2013 opatření obecné povahy OPP 04-13, kterým **nepřiznává úhradu léčebného konopí z veřejného zdravotního pojištění**. Oficiálně prodávané konopí se tak stane velmi drahou záležitostí, kterou si nemohou dovolit všichni pacienti. Obávám se tak, aby se z prodeje konopí nestal spíše velký a dobře výnosný byznys pro farmaceutické firmy a licencované distributory, přičemž léčba však zůstane pro mnoho pacientů nedostupná. Já osobně bych se přikláněla spíše k možnosti povolení individuálního pěstování pro léčebné účely, ale plně si uvědomuji, že by to s sebou přineslo určité riziko zneužívání konopí i k nezákonným účelům. K tomu však dochází i přesto, že individuální domácí pěstování povoleno není. A mnohým vážně nemocným pacientům by domácí pěstování výrazně pomohlo v léčbě a ušetřilo vysoké náklady. Tento pohled by měl podle mého názoru převážet. Přinejmenším by však měla být tato léčba hrazena z veřejného zdravotního pojištění.

---

¹⁵⁴ VOBOŘIL, Jindřich. *Tisková zpráva Úřadu vlády ČR: Pacienti stále čekají na možnost léčby konopím*. [online]. 2013 [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/media/pacienti-v-cr-stale-cekaji-na-moznost-lecby-konopim-109300/>

¹⁵⁵ ibid.

8. § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu,

c) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo

d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

V trestním zákoně č. 140/1961 Sb. byl tento TČ upraven v § 188, až novelou provedenou zákonem č. 112/1998 Sb. byla skutková podstata rozšířena i na vyrobení, opatření nebo přechovávání předmětu určeného k výrobě přípravku obsahujícího OPL a byl podstatně zpřísněn postit za tento TČ. Původní ustanovení § 188 bylo nahrazeno § 286 TZ, se kterým je z větší části totožné. Základní skutková podstata byla doplněna o označení prekursor a byla upřesněna v souladu s Úmluvou OSN proti nedovolenému obchodu s OPL ze dne 20. prosince 1988 č. 62/1989 Sb. § 286 TZ dále upřesňuje okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby a snižuje spodní hranici trestní sazby. Původní trest odnětí svobody byl stanoven rozmezím jeden až pět let, dle současného TZ hrozí trest odnětí svobody v trvání až pět let. Ustanovení § 286 postihuje v podstatě případy mající charakter přípravného jednání k TČ podle § 283 TZ.¹⁵⁶ Podrobněji se vztahu ustanovení § 283 TZ a § 286 TZ budu věnovat níže.

8.1 Objekt a objektivní stránka

Individuálním **objektem** tohoto TČ je zájem na ochraně společnosti před možným nebezpečím, které hrozí z nedovoleného nakládání s prekursory nebo jinými předměty určenými k nedovolené výrobě OPL, přípravků tyto látky obsahující či jedů.¹⁵⁷

¹⁵⁶ NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R., ŠÁMAL, P., a kol. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 6. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 600, ISBN 978-80-7357-509-0 s. 360

¹⁵⁷ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 9788073170844 s. 595

Základní skutkovou podstatu naplní ten pachatel, který vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahující OPL nebo jedu.

S pojmy **vyrobí**, **opatří** nebo **přechovává** jsme se setkali již u výše uvedených TČ.¹⁵⁸ Je nutno zdůraznit, že skutková podstata zahrnuje tyto činnosti ve vztahu **pro sebe i pro jiného** a prekursorů či jiné předměty mohou být určeny jak k výrobě OPL, tak i k výrobě jedů a přípravků obsahujících OPL. Znak „větší než malé množství“ není součástí skutkové podstaty přečinu podle § 286 odst. 1 TZ, a tedy ho není k naplnění této skutkové podstaty třeba. V konkrétním případě tak není množství nalezeného prekursoru k posouzení trestní odpovědnosti podstatné.¹⁵⁹

8.1.1 Prekursor a jiný předmět určený k nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahujícího OPL nebo jedu

Pojem prekursor jsme si vymezili v úvodní kapitole č. 1.2, pojdme se tedy zaměřit na pojem jiný předmět určený k nedovolené výrobě OPL. Zejména zde musíme zdůraznit slovo **určený**, neboť aby se jednalo o předmět spadající pod tuto skutkovou podstatu, musí jít skutečně o předmět k výrobě OPL určený, nestačí jen, aby byl k takové výrobě způsobilý. K tomu tedy musí být orientován i úmysl pachatele. Půjde především o přístroje, zařízení nebo jejich součásti, např. destilační jednotky. Za předmět určený k nedovolené výrobě je možné považovat v zásadě cokoliv, co lze k výrobě drogy či jedu použít.¹⁶⁰ Předmět nemusí být klíčovým komponentem ve výrobě. Půjde také o suroviny a pomocné látky, které se při výrobě drog používají a které jsou zároveň určené k takové výrobě. Zákonná formulace neobsahuje žádná omezení a není tedy zřejmé, kam by případný výčet předmětů určených k nedovolené výrobě drogy mohl sahat. Bude tedy vždy nutné posuzovat konkrétní závažnost a škodlivost výroby, opatření nebo přechovávání daného předmětu, např. zkumavky, pinzety, atd.¹⁶¹ Vzhledem ke skutečnosti, že se často může jednat o věci zcela běžné potřeby, není pro naplnění skutkové podstaty v případě předmětů vyžadován znak

¹⁵⁸ Odkazují zejména na kapitulu 5.1.

¹⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. října 2011, sp. zn. 11 Tdo 1083/2011

¹⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. prosince 2003, sp. zn. 7 Tdo 1354/2003

¹⁶¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3., aktualiz. vyd. podle stavu k 1.10. 2012. Praha: Leges, 2012, 1301 s. ISBN 9788087576298 s. 390

neoprávněně. Obvykle totiž není pro nakládání s takovými předměty vyžadováno žádné povolení.

8.2 *Subjekt a subjektivní stránka*

Pachatelem tohoto TČ může být **kdokoliv**. Z hlediska zavinění je vyžadováno **úmyslné jednání**, to však nemusí být podmínkou v případě některých okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Jde o ohrožovací TČ, který je dokonán již vyrobením, opatřením nebo přechováváním.

8.3 *Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby*

Mezi tyto okolnosti řadíme spáchání TČ jako **člen organizované skupiny, ve značném rozsahu, ve větším rozsahu vůči dítěti nebo získání značného prospěchu pro sebe či jiného**. Ve všech těchto případech hrozí pachateli trest odnětí svobody na dvě léta až deset let.¹⁶² Určování rozsahu spáchání tohoto TČ bude však přeci jenom poněkud specifické. Posuzuje se zejména množství daných prekursorů a předmětů určených k výrobě, zda tvoří kompletní zařízení, které je způsobilé k výrobě drogy ve velkém množství, tak aby mohla sloužit pro více lidí, nebo zda jsou uvedené prekursory a předměty vyráběny soustavně, tzv. po živnostensku a jdou dodávány různým odběratelům k mnoha zařízením, jejichž jsou nezbytnou součástí nebo tvoří potřebné suroviny pro výrobu na takových zařízeních. Mimo množství a kvalitu předmětů určených k nedovolené výrobě je třeba hodnotit i množství, druh a kvalitu látky, která mohla nebo měla být pomocí takových předmětů vyráběna, způsob provedení činu apod.¹⁶³ Příprava není ani v případě těchto okolností trestná.

8.4 *Vztah k ustanovení § 283 TZ*

Posuzování vztahu a rozlišování ustanovení § 283 a 286 TZ může být poněkud obtížné, neboť se jejich skutkové podstaty v určitých bodech velmi podobají a ustanovení § 286 TZ má velmi blízko k přípravě TČ dle § 283 TZ. Opatření (vyrobení, přechovávání) předmětu určeného k nedovolené výrobě OPL je TČ dle § 286 TZ, který je ve vztahu k TČ dle § 283 TZ **subsidiární** a jejich **jednočinný souběh je vyloučen**.

---

¹⁶² Podrobněji jsou tyto okolnosti rozebrány v kapitole 5.3.

¹⁶³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2899

Pokud si pachatel opatří takový předmět v úmyslu uvedené látky vyrábět, má přednost použití primárního ustanovení o přípravě k TČ § 283 TZ. Protože příprava k TČ je úmyslné jednání a je trestná jen u zvláště závažných TČ, musí se tento úmysl vztahovat i k okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby tohoto TČ.¹⁶⁴ Příprava musí vždy směřovat k individuálně určenému TČ, naproti tomu podle ustanovení § 286 TZ je trestný pachatel, který vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahující OPL nebo jedu, který je však k takové výrobě pouze obecně určen bez vztahu ke konkrétnímu individuálně určenému TČ.¹⁶⁵ § 286 TZ se použije tehdy, **není – li zřejmý úmysl pachatele** OPL nebo jed za použití prekursoru nebo předmětu skutečně vyrobit nebo není-li zřejmé, že si je vědom či je srozuměn s tím, že takovou látku vyrobí konkrétní jiná osoba.

9. § 287 Šíření toxikomanie

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti, nebo

c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Toto ustanovení bylo převzato z § 188a trestního zákona č. 140/1961 Sb. bez zásadnější změny, byly pouze doplněny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Vzhledem ke skutečnosti, že samotné užívání NL trestné není, není tak možné trestat ani účastenství na něm ve smyslu § 24 TZ (organizování, návod a pomoc.) Aby tedy mohlo být postiženo jednání, které šíří a propaguje zneužívání NL, došlo k vytvoření skutkové podstaty šíření toxikomanie. Smyslem tohoto ustanovení není

¹⁶⁴ Usnesení Vrchního soudu ze dne 9. října 2003, sp. zn. 2 To 144/2003 a obdobně též Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. března 2006, sp. zn. 7 Tdo 186/2006 a Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. prosince 2003, sp. zn. 11 Tdo 992/2002

¹⁶⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2898

postihnout jednání, které je vykonáváno se záměrem zmírnit negativní psychické, zdravotní a sociální dopady zneužívání NL na jejich uživatele.¹⁶⁶ Podstata šíření toxikomanie spočívá totiž v tom, že jiná osoba je sváděna ke zneužívání jiné NL než alkoholu nebo je v takovém jednání podporována nebo je takové zneužívání jinak podněcováno a šířeno. Zákonodárce zamýšlel zavedením tohoto TČ **postihnout šíření drogové kultury** vůči dalším osobám, především pak věci neznalým.¹⁶⁷

9.1 Objekt a objektivní stránka

Objektem tohoto TČ je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá ze zneužívání NL jiných než alkoholu,¹⁶⁸ zejména tedy na ochraně před šířením, propagací a popularizací zneužívání těchto NL.

Základní skutkovou podstatu naplní ten pachatel, který svádí jiného ke zneužívání jiné NL než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové NL jinak podněcuje nebo šíří. Zaměříme se na jednotlivé aspekty objektivní stránky, které se od ostatních drogových TČ výrazněji liší.

9.1.1 Návyková látka jiná než alkohol

Pojem NL jsme si definovali již v kapitole 1.1. Ustanovení § 287 TZ z okruhu své působnosti výslovně vyřazuje alkohol. Díkce § 287 TZ však nevylučuje trestně postihovat i podněcování ke zneužívání ostatních NL, jejichž držení nebo nakládání s nimi nelze zakázat podle § 283 a 285 TZ. Za tyto ostatní NL ve smyslu § 130 TZ se považují i takové látky, které jsou mnohdy běžně užívány například v domácnosti, v průmyslu či ve zdravotnictví (např. ředidla, čisticí prostředky, náplně hasicích přístrojů apod.), a to za podmínky, že jsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací či rozpoznávací schopnosti nebo jeho sociální chování.¹⁶⁹ Mezi tyto látky můžeme dle judikatury zařadit také např. oxid dusný, tzv. rajský plyn¹⁷⁰ nebo také

---

¹⁶⁶ Důvodová zpráva k TZ, str. 215

¹⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.2.2004, sp. zn. 6 Tdo 1497/2003

¹⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2902

¹⁶⁹ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 9788073170844 s. 597

¹⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. června 2005, sp. zn. 3 Tdo 705/2005

šalvěj divotvornou včetně extraktů z této rostliny. Jedná se o rostlinu obsahující látku salvinorin A, který má halucinogenní účinky.¹⁷¹

9.1.2 Svádění

Jedná se o úmyslné a nikoliv jednorázové jednání pachatele, které je podobné návodu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) TZ. Nejedná se však o formu účastenství, neboť osoba, která sama užívá NL se nedopouští TČ. Jedná se tak o přímé pachatelství. Účelem svádění je vyvolat v konkrétní osobě rozhodnutí užívat NL a takové jednání směřuje vůči **individuálně určené osobě**. Formy svádění TZ blíže nevymezuje, a proto mohou být jakékoliv. Např. se může jednat o přemlouvání ke zneužívání NL, poučení, předvedení způsobu zneužívání určité NL či o jinou formu vyvolání rozhodnutí o zneužívání NL. Povahu svádění by mohlo mít i schvalování zneužívání NL, pokud by jím bylo sledováno vzbuzení rozhodnutí o zneužívání NL v jiné konkrétní osobě.¹⁷² Může se např. jednat i o podmiňování vstupu do party tím, že nový člen bude NL užívat.¹⁷³ Možné je i nepřímé svádění prostřednictvím živého nástroje.

9.1.3 Podporování

Podporováním se myslí rovněž úmyslné, zpravidla nikoliv jednorázové jednání, které je však podobné pomoci ve smyslu ustanovení § 24 odst. 1 písm. c). Může se jednat o fyzickou i psychickou formu podpory. **Fyzicky** je možno uživatele NL podporovat např. opatřením NL, poskytnutím finančních prostředků k opatření takové látky, poskytnutí injekčních stříkaček, opatření bytu nebo místnosti, kde může osoba NL nerušeně zneužívat či přivedením osoby do komunity, v níž je zneužívání NL běžné. **Psychicky** pak lze osobu podporovat např. utvrzováním v rozhodnutí zneužívat NL či radou, jak tyto látky nejlépe zneužívat. Všechna tato i další jednání však musí být vedena úmyslem podporovat **individuálně určenou osobu** ve zneužívání NL. Podporováním na druhou stranu nejsou akce různých státních i nestátních organizací, které spočívají např. v rozdávaní čistých injekčních stříkaček nebo zdravotnického materiálu, poskytování rad týkajících se dodržování hygienických pravidel při aplikaci

---

¹⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2009, sp. zn. 3 Tdo 392/2009

¹⁷² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2903

¹⁷³ KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 9788074000478. s. 378

NL apod. Účelem tohoto jednání není šíření toxikomanie, ale předcházení ještě závažnějším následkům takového zneužívání NL jak ve vztahu k samotným uživatelům drog, tak ve vztahu k celé společnosti, tzn. minimalizace rizik neboli Harm Reduction.¹⁷⁴

9.1.4 Podněcování

Na rozdíl od předchozích jednání není toto namířeno vůči konkrétní osobě. Podněcováním je projev pachatele, který má vzbudit rozhodnutí nebo náladu vedoucí ke zneužívání NL u osob, kterým je tento projev určen. Může jít např. o výsměšné poznámky, ironizování na adresu osoby, která nezneužívá takové NL,¹⁷⁵ vychvalování pozitivních účinků zneužívání drog nebo poskytování návodů k dosažení vyšší efektivity v této činnosti.¹⁷⁶ Na formě tohoto projevu nezáleží, může být ústní, písemný, přímý, nepřímý, otevřený či skrytý.

9.1.5 Šíření

Rovněž i toto jednání směřuje vůči blíže nekonkretizovaným osobám a jde o jakékoliv další jednání směřující k rozšíření zneužívání NL jiných než alkohol. Může jít např. o vyzývání osob, které látky již zneužívají, aby své postoje a návyky – tzv. drogovou kulturu – dále šířily mezi své vrstevníky. Tohoto jednání se lze dopustit například schvalováním TČ dle § 283 TZ a § 286 TZ. K takovému jednání může dojít v jakékoliv formě obdobně jako u podněcování.

TČ šíření toxikomanie dle § 287 TZ se může dopustit i lékař předepisující pacientům léky obsahující OPL nebo prekursor bez medicínské indikace v neúměrně vysokém množství, přičemž si je vědom toho, že osoby, jimž jsou léky předepisovány, je mohou zneužít.¹⁷⁷

9.2 *Subjekt a subjektivní stránka*

Pachatelem může být **kdokoliv**. Jedná se o **úmyslný a ohrožovací TČ**, který je dokonán již sváděním, podporováním, podněcováním nebo šířením. Úmysl pachatele musí směřovat k tomu, že svým jednáním propaguje, a tím vyvolává hrozbu rozšíření

---

¹⁷⁴ http://www.drogy-info.cz/index.php/info/glosar_pojmu/t/trestnost_sireni_toxikomanie [cit. 2014-01-05]

¹⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285 s. 2903

¹⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012

¹⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. května 2005, sp. zn. 6 Tdo 547/2004

zneužívání určitých NL.¹⁷⁸ K naplnění zákonných znaků tohoto TČ však není nutné, aby osoby, jimž je toto jednání pachatele určeno, byly skutečně ovlivněny. Podstatné je, zda jednání pachatele bylo způsobilé u dotčených osob rozhodnutí o zneužívání NL vyvolat.¹⁷⁹

9.3 *Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby*

Tyto okolnosti jsou v rámci ustanovení § 287 TZ rozděleny do dvou odstavců. Podle odst. 2 je těmito okolnostmi spáchání daného TČ jako **člen organizované skupiny, vůči dítěti nebo tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem**. Za takové jednání hrozí pachateli trest odnětí svobody na jeden rok až pět let. Přísněji je dle odst. 3 hodnoceno takové jednání, které je pácháno **vůči dítěti mladšímu 15 let**. Tyto okolnosti jsou podrobněji rozebrány již výše. U předchozích drogových TČ se však neobjevovala okolnost spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem a tuto si vyložíme detailněji zde.

9.3.1 **Tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem**

Tato okolnost byla do trestního zákona č. 140/1961 Sb. zařazena novelou č. 134/2002 Sb. Tímto byl naplněn závazek vyplývající z čl. 9 Společného postupu odsouhlaseného Radou na základě článku K3 Smlouvy o EU týkající se přibližování zákonů a praktik členských států EU v boji proti narkomanii a týkající se prevence a boje proti nezákonnému obchodování s drogami, který vyžaduje, aby při postihu podněcování nebo vybízení k nezákonnému užívání nebo výroby narkotik členské státy věnovaly zvláštní pozornost používání údajů zpracovaných na počítači, zejména na internetu.

Tiskem se rozumí především noviny, časopisy, bulletiny a jiná periodika, ale i všechny neperiodické publikace, např. knihy, sborníky apod. Jde tedy o jakékoliv vyhotovení textu, znaku nebo obrazu rozmnoženého tiskem. **Filmem** se myslí filmy zpravodajské, krátkometrážní, ale i všechny ostatní určené k veřejné produkci. Televizní

---

¹⁷⁸ KUCHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 9788074000478. s. 379

¹⁷⁹ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. září ze dne 1997

filmy a inscenace spadají pod pojem **televizí**. Tou může být samozřejmě jak televize veřejnoprávní, tak i soukromé televizní společnosti včetně kabelových a satelitních. **Veřejně přístupnou počítačovou sítí** se myslí funkční propojení počítačů do sítí s cílem vytvořit informační systém pracující s tzv. dálkovým přístupem – především tedy internet. **Jiným obdobně účinným způsobem** se rozumí například záznam takové informace na hudebních (CD, MC) či filmových nosičích (DVD, VHS) nebo její zápis v elektronické podobě (DVD, flash disk, přenosný pevný disk), za předpokladu, že je tato informace zpřístupněna většímu počtu osob.¹⁸⁰ Za jiný obdobný způsob lze také považovat např. závodní rozhlas, letáky apod., a to za podmínky, že intenzita šíření a podněcování dosahovaná prostřednictvím tohoto média je srovnatelná, jako kdyby byl čin spáchán tiskem, filmem, rozhlasem nebo televizí či veřejně přístupnou počítačovou sítí.¹⁸¹

9.4 Vztah k jiným ustanovením

Jednočinný souběh s ustanovením § 283 TZ je vyloučen, neboť je k němu TČ dle § 287 TZ v **oměru subsidiarity**. Oba tyto TČ chrání stejné společenské vztahy, jejichž objektem je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které vyplývá ze zneužívání NL jiných než alkoholu. Pokud je podporování ve zneužívání jiné NL než alkoholu spatřováno jen v prodeji, v opatření jinému nebo přechovávání psychotropní látky, je tato skutečnost vyjádřena již v právní kvalifikaci primárním TČ dle § 283 TZ, který poskytuje ochranu témuž objektu.¹⁸² Menší závažnost TČ dle § 287 TZ je dána již samotnou sankcí, která je nižší než v případě primárního ustanovení § 283 TZ.

Co se týče alkoholických nápojů, které jsou obecně pod pojem NL zařazeny, tak TČ související se „šířením“ jejich konzumace upravují jiná ustanovení a to vždy jen ve vztahu k dítěti. Jedná se tak o TČ dle § 204 TZ **podání alkoholu dítěti** a TČ dle § 201 TZ **ohrožování výchovy dítěte**. Druhý zmíněný se však může logiky týkat i užívání

---

¹⁸⁰ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 9788073170844 s. 598

¹⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012

¹⁸² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. února. 2004, sp. zn. 6 Tdo 1497/2003, obdobně též Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. srpna. 2005, sp. zn. 11 Tdo 843/2005, který tento názor potvrdil.

ostatních NL a jeho souběh s TČ § 287 TZ vyloučen není. „Šíření alkoholismu“ u dospělých trestné není.

9.5 Growshopy a šíření toxikomanie

V současné době jsou velmi aktuální trestní kauzy, při kterých dochází k obviňování a v některých případech i k odsouzení majitelů a provozovatelů tzv. growshopů právě z TČ šíření toxikomanie podle § 287 TZ. Obecně lze říci, že growshopy jsou obchody zaměřené na prodej a distribuci zboží a produktů pro pěstování rostlin pod umělým světlem.¹⁸³ V praxi je však v těchto obchodech prodáváno zboží, které slouží zejména k pěstování konopí. Jedná se o různá hnojiva, substráty či umělá osvětlení pro indoor pěstování. Dále jsou na takových místech obvykle k dostání semena této rostliny a mnoho užitečných rad a informací, jak tyto rostliny pěstovat a případně i informace o jednotlivých druzích rostliny a jejich konkrétních účincích. Prodej zahradnických potřeb a ani semen rostliny konopí sám o sobě TČ není. A informace, které jsou o pěstování rostliny konopí dostupné v takových prodejnách, jsou dostupné široké veřejnosti zcela běžně a volně i na internetu. OČTŘ tak po určitou dobu nevěděly, jak s obdobnými prodejny nakládat.

Velmi průlomovým se tak stalo usnesení NS ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012, které potvrdilo rozsudek Okresního soudu v Semilech ze dne 7. 3. 2012, sp. zn. 4 T 37/2012, jímž byli obvinění provozovatel a prodavač growshopu uznáni vinnými přečinem šíření toxikomanie podle § 287 odst. 2 písm. c) TZ. Obvinění ve svém growshopu prodávali feminizovaná konopná semena, pěstitelské ale i kuřácké potřeby a dekorační předměty s logem marihuany. Dále pak zde ve formě různých tiskovin šířili a nabízeli informace o pěstování, různé návody a informace o účincích užívání částí rostlin na lidský organismus a obsahu THC v jednotlivých kultivarech.

Obhajoba zakládala svou argumentaci na skutečnosti, že prodej konopných semen ani žádný pěstitelských potřeb či suvenýrů není v ČR trestný a propagační materiály a tiskoviny, které se objevovaly v jejich prodejnách, jsou běžně volně dostupné na internetu a ani jeden z obviněných není jejich autorem. Okresní soud v Semilech tak podle obhajoby vzal dva skutky, které samostatně trestné nejsou, jejich

---

¹⁸³ http://en.wikipedia.org/wiki/Grow_shop [cit. 2014-01-05]

spojení však za TČ považuje. S tímto však obhajoba nesouhlasila a uváděla, že jednání obviněných není pro společnost nijak škodlivé.

NS se však s názorem obhajoby neztotožnil a dovolání obviněných odmítl jako zjevně neopodstatněné. Podle NS o společenské škodlivosti svědčí zejména fakt, že prodávána byla pouze feminizovaná semena, protože pouze z nich může vyrůst rostlina s vysokým obsahem THC a v sortimentu prodejny byly i další předměty potřebné pro aplikaci drogy, např. kuřácké potřeby. Skutečnost, že propagační materiály a časopisy lze získat i volně na internetu, ještě neznamená, že nejsou způsobilé přispívat k šíření toxikomanie či podněcovat ke zneužívání NL. O to větší společenskou škodlivost potom vykazuje jednání, které oba tyto způsoby koncentruje na jedno místo, jak je tomu v případě growshops, které zpřístupňují širokému okruhu osob nejen návodné a podněcovující informace, nýbrž poskytují i morální podporu a zejména materiální zajištění pro zneužívání NL. Společenskou škodlivost zvyšuje i fakt, že se v případě obviněných jednalo o systematickou činnost provozovanou jako živnost s dosahem na širší okruh potenciálních zákazníků. Na závěr shrnul NS své odůvodnění takto: *„Rozsah a koncentrace nabízeného zboží ve spojení s bezplatnou distribucí propagačních tiskovin prakticky komukoliv, kdo do prodejny zavítal, dosahuje takové intenzity porušování zákonem chráněného zájmu, který lze za „jiný obdobně účinný způsob“ šíření a podněcování zneužívání jiné NL než alkoholu srovnatelný se spácháním činu tiskem považovat.“*¹⁸⁴

Toto pro mnohé kontroverzní rozhodnutí NS vyvolalo velké nevole zejména mezi příznivci legalizace konopí i jeho domácího pěstování, podle kterých došlo díky tomuto judikátu ke zbytečné kriminalizaci činnosti, která pro společnost nijak škodlivá není, a kterou v žádném případě nepovažují za činnost trestnou. Tento judikát rozpoutal sérii rozsáhlých policejních razíí, které se v největším měřítku odehrály v listopadu 2013 v growshopech po celé republice. Výsledkem této razie bylo více než 40 obviněných.¹⁸⁵ Proti takovému jednání protestuje např. magazín Legalizace.cz, jež ho dokonce označuje za ucelený řetězec útoků na svobodu a činnost policie při těchto razíích považuje za likvidaci dlouhá léta legálně fungujících obchodů s běžně dostupným zbožím a nebojí se tvrdit, že policie majitelům doslova ukradla veškeré legální zboží

¹⁸⁴ Po datu uzavření mého rukopisu ÚS toto rozhodnutí NS potvrdil.

¹⁸⁵ http://zpravy.idnes.cz/obvineni-kvuli-growshopum-d09-/krimi.aspx?c=A131112_123840_krimi_jj [cit. 2014-01-05]

(od semínek přes květináče, substráty, hnojiva, lampy, literaturu, oblečení, suvenýry apod.).¹⁸⁶

Já osobně se přikláním k argumentaci NS v tom bodě, že v činnosti provozování growshopů se dá zcela zjevně spatřit TČ šíření toxikomanie. Takové jednání má jistě za cíl podporovat veřejnost v pěstování konopí pro účely jejího užívání a propagovat „marihuanou subkulturu“ jako takovou. Sama sebe se však ptám, zda má naše společnost zapotřebí trestně stíhat osoby, které poskytují pěstitelské potřeby a informace. Nikoliv však proto, že bych toto jednání pod daný přečin nedokázala subsumovat, avšak proto, že se domnívám, že naše společnost je k pěstování konopí a užívání marihuany vysoce tolerantní. Měli bychom se konečně rozhodnout, jaký postoj ke konopí a marihuaně ČR zaujme. Na jedné straně je i TZ mírněji trestáno pěstování konopí pro vlastní potřebu, konopí je zákonem zpřístupněno veřejnosti pro léčebné účely, stává se běžnou součástí flóry v zahrádkách po celé republice, včetně pěstitelů důchodového věku. Velká část populace konopí v podobě drogy marihuany užívá a nebo s ním má alespoň nějakou zkušenost. Většina ostatní populace tuto drogu toleruje a domácí pěstování konopí pro účely alternativní léčby je dnes již zcela běžnou záležitostí. Na druhé straně však trestně stíháme a trestáme osoby, které prodávají pěstitelské potřeby a poskytují nám o pěstování konopí běžně dostupné informace. Fakt, zda bude určité jednání kriminalizováno nebo nikoliv, by dle mého názoru měl odrážet především náladu a postoje většiny společnosti. A ta, jak se domnívám, v prodeji hnojiv a poskytování informací o pěstování konopí kriminální činnost nespatřuje.

10. § 289 Společné ustanovení

(1) Zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursory používané pro nezákonnou výrobu omamných nebo psychotropních látek.

(2) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu § 283, 284 a 286 a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů.

(3) Vláda nařízením stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285.

(4) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za látky s anaboličným a jiným hormonálním účinkem a jaké

---

¹⁸⁶ <http://www.magazin-legalizace.cz/cs/articles/detail/995-kauzna-uceleny-retezec-utoku-na-svobodu> [cit. 2014-01-05]

je větší množství ve smyslu § 288, a co se považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a jiné metody s dopingovým účinkem ve smyslu § 288.

Ač toto ustanovení TZ neobsahuje skutkovou podstatu žádného drogového TČ, má nepochybně velký význam zejména při hodnocení trestnosti jednání pachatelů výše uvedených TČ, a to zejména v tom smyslu, že odkazuje na předpisy, které závazně stanoví, co se považuje za OPL, jedy, prekursory a houby a rostliny obsahující OPL. Na základě tohoto ustanovení je pak zřejmé, že např. pěstování houby obsahující psylocybin a psilocin v množství větším než malém trestné je, avšak pěstování např. květiny petúnie, která má rovněž psychoaktivní účinky, trestné není. Význam tohoto ustanovení tedy spočívá zejména ve vymezení jasných hranic trestnosti, které jsou pro trestní předpisy naprosto nezbytné, neboť požadavek určitosti trestně právních norem patří mezi základní zásady trestního práva vůbec. Jednání trestním právem zakázané musí být vyjádřeno jasně, bez pochybností, srozumitelně a dostatečně určitě, aby vytvářelo zábrany pro subjektivní výklad a aplikaci.

Pojďme si rozebrat jednotlivé odstavce tohoto ustanovení, záměrně však vynecháme odstavec čtvrtý, který se vztahuje k TČ § 288 TZ, jež není předmětem méj díplomové práce.

10.1 Odkaz na zvláštní zákon

Odst. 1 odkazuje na zvláštní zákon, který stanoví, co se považuje za OPL, přípravky obsahující OPL a prekursory. Do konce roku 2013 byl tímto zvláštním zákonem pouze ZoNL. Od 1. ledna 2014 nabyl účinnosti nový zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog a zákon č. 273/2013 Sb., kterým se novelizoval ZoNL. Právní úprava prekursorů se tak oddělila od právní úpravy NL. Novela ZoNL kromě jiného počítá s tím, že seznam OPL a přípravků je obsahujících, doposud obsažený v příloze č.1 až 8 tohoto zákona, bude napříště obsažen v nařízení vlády, tj. v podzákoné právní normě. Toto řešení je ovšem potenciálně vystaveno obdobné argumentaci týkající se rozporu s ústavněprávními předpisy jako u níže rozebíraného nálezu ÚS. Na druhou stranu se domnívám, že je toto řešení vhodné zejména z důvodu, že se na „trhu“ objevují stále nové a nové druhy OPL¹⁸⁷ a jejich seznam tak musí být neustále novelizován. Pokud je

---

¹⁸⁷ Podrobněji rozebráno v kapitole 5.7.

tento seznam obsažen v zákoně, je tato nutná novelizace procesem mnohem těžkopádnějším.¹⁸⁸

10.2 Zákonné zmocnění vlády a nález ÚS

Odst. 2 obsahuje zákonné zmocnění vlády, která nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu § 283, 284 a 286 TZ. Za účinnosti trestního zákona č. 140/1961 Sb. byly jedy takto vyjmenovány v nařízení vlády č. 114/1999 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanovilo, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce, ve znění nařízení vlády č. 40/2002 Sb. a nařízení vlády č. 444/2003. S účinností TZ od 1. ledna 2010 bylo toto nařízení vlády zrušeno a na jeho místo nastoupilo nařízení vlády č. 467/2009 Sb., které ve své příloze č. 1 vyjmenovává, jaké chemické látky a směsi se považují za jedy ve smyslu ustanovení § 283, 284 a 286 TZ. Do nedávna obsahoval odst. 2 ještě zákonné zmocnění vlády, která měla svým nařízením určit, jaké je množství větší než malé u OPL (viz škrtnutá část ustanovení). Toto ustanovení mělo původně za úkol sjednotit dosud roztříštěnou praxi OČTŘ při určování takového množství.¹⁸⁹

Nedávný **nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013** s účinností od 23. srpna však toto ustanovení ve slovech: „*a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů*“ pro rozpor s čl. 39 Listiny zrušil. Současně pozbylo platnosti ustanovení § 2 a příloha č. 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb. ÚS se ve svém nálezu zejména zabývá vztahem zákona a nařízení, které je oprávněna vydávat vláda k provedení zákona. Nařízení vlády může podobně jako jiný podzákoný předpis podrobněji konkretizovat problematiku upravenou v základních rysech. V daném případě však zákonné zmocňovací ustanovení nestanoví vůbec žádná kritéria, a proto vláda na jeho základě nic nekonkretizuje, ale skutkové podstaty přímo doplňuje. Vymezení, které jednání je TČ, je však podle čl. 39 Listiny svěřeno toliko zákonu, k jehož vydání je kompetentní Parlament. Zrušené ustanovení však porušovalo zásadu „**nullum crimen sine lege**“ vyjádřenou právě čl. 39 Listiny, podle které není žádné jednání trestné bez opory v zákoně. Vládní nařízení je

---

¹⁸⁸ Obdobné stanovisko zastává např. ústavní soudce Jan Musil, ten byl vyjádřen v odlišném stanovisku pro nález Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013.

¹⁸⁹ Rozdílné tabulky v závazném pokynu policejního prezidenta č. 86/2006, kterým se upravuje činnost Policie ČR v souvislosti s drogovou kriminalitou a v pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 1/2008 o postihu TČ dle § 187a zákona č. 140/1961 Sb. a rozdílný soudní výklad.

však norma nižší právní síly a nemůže tedy zakládat trestnost činu. Výklad pojmu „množství větší než malé“ navrácí nálezu ÚS opět soudní praxi. Možným řešením se nabízí, že by předmětné množství větší než malé určoval přímo zákon. Takové řešení by však mohlo být poněkud rigidní a přinášelo by složitý proces v případě nutnosti časté novelizace zákona.¹⁹⁰ Jako další řešení by mohlo být přípustné využití podzákoného právního předpisu, pokud by zmocňovací ustanovení v § 289 odst. 2 TZ stanovovalo určitá kritéria, která by vláda pouze konkretizovala.¹⁹¹

Podle některých názorů nás však toto rozhodnutí vrací o 4 roky zpět. Takto se k situaci vyjadřuje i Mgr. Jindřich Vobořil v tiskové zprávě Úřadu vlády ČR, Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky ze dne 1. srpna 2013: *„Policejní a soudní praxe se tímto rozhodnutím ÚS vrací před rok 2010 se všemi riziky, která s sebou předchozí úprava nesla. Máme nyní opakovanou příležitost zamyslet se, jak nově vymezit oblast regulace nových syntetických drog a trestněprávní regulace nakládání s malým množstvím drog pro vlastní potřebu.“*

Před účinností TZ určovala „množství větší než malé“ také soudní praxe a postup OČTŘ včetně jednotlivých soudů byl při tomto určování značně roztržštěný. Často docházelo k velmi odlišným soudním výrokům. Zrušení předmětného ustanovení tedy bude dle mého názoru klást vysoké nároky na jednotlivé soudy, jak se s určováním tohoto množství dokážou vypořádat. Na druhou stranu je však nutno zdůraznit, že obrovským přínosem tohoto nálezu je právě možnost individuálního posouzení konkrétních případů, neboť každý případ je natolik odlišný, že si jistě nezaslouží „tabulkové“ zhodnocení trestnosti.

10.3 Rostliny a houby obsahující OPL

Odst. 3 pak obsahuje zákonné zmocnění vládě k vydání nařízení, které stanoví, jaké rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující OPL a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285 TZ. V návaznosti na toto ustanovení bylo přijato vládní nařízení č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely TZ stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující OPL a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu TZ. Do budoucna lze však očekávat, že ustanovení § 289 odst.

¹⁹⁰ Obdobně viz odlišné stanovisko ústavního soudce Jana Musila pro nálezu Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013.

¹⁹¹ Obdobně viz odlišné stanovisko soudkyně Ivany Janů k odůvodnění nálezu Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013.

3 TZ v části týkající se stanovení množství většího než malého stihne obdobný osud jako ustanovení odst. 2. Jediným důvodem, že se ÚS nezabýval i tímto zmocňovacím ustanovením a nařízením je ten, že nebyl předmětem návrhu a ÚS se jím nemohl zabývat z vlastní iniciativy.

11. Závěr

I přes časté zpracování v literatuře i absolventských pracích je téma trestné činnosti související se zneužíváním návykových látek stále neskutečně aktuální a do jisté míry i proměnlivé. Problémy se zneužíváním NL nás ve společnosti doprovázejí od nepaměti a téměř s jistotou lze říci, že se tak bude dít i v budoucnu. Přesto, že tento fenomén ze společnosti pravděpodobně nikdy nezmizí, je nutné proti němu bojovat, a to nejen v rovině trestně právní, ale i na úrovni sociální, zdravotní či ekonomické.

Velmi důležitou roli v boji proti zneužívání NL hraje prevence a výchova, která by měla začínat již u malých dětí. Není dnes bohužel ničím neobvyklým, že NL zneužívají i dvanáctileté děti. Prevence by se však měla samozřejmě dotýkat všech věkových skupin obyvatel. Pro některé typy NL, jako jsou např. léky či alkohol, je typické, že závislosti na nich propadají naopak „starší ročníky“. U těchto typů závislosti na legálních drogách je velmi nebezpečný právě fakt, že jsou společensky velmi přijatelné a běžně užívané. Hranice mezi příležitostnou konzumací a vznikem závislosti může být velice tenká.

V případech osob již na zneužívání NL závislých, kdy prevence nestačí, je nutná snaha o jejich vyléčení a znovu začlenění do společnosti. Takovou pomoc však musí ten konkrétní jedinec skutečně přijmout, jinak bohužel nemá dlouhodobý efekt. U jedinců, kdy ani tato snaha již není možná, se musíme soustředit na tzv. Harm Reduction neboli předcházení rizik. Jedná se o terciární prevenci a pod tímto termínem si můžeme představit např. snahu zabránit šíření nakažlivých chorob mezi toxikomany, která může spočívat v poskytování sterilních injekčních stříkaček či sterilního obvazového materiálu.

U pachatelů drogové kriminality a zejména u těch, kteří nejsou sami toxikomani a z drogové trestné činnosti pouze profitují, je však nutný přísný trestně právní postih. Skutkové podstaty jednotlivých drogových TČ, kterých se tito pachatelé dopouštějí, se staly meritem méj diplomové práce.

V úvodu své diplomové práce jsem nejprve krátce vymeziła základní pojmy. Následně jsem se věnovala rozdělení nejčastěji užívaných NL na území ČR a jejich účinkům. Z této kapitoly si odnáším ten poznatek, že v současné době patří mezi nejzneužívanější NL konopné drogy, extáze a halucinogenní houby. Jedná se o NL, které jsou běžně řazeny do kategorie tzv. měkkých drog, neboť riziko vzniku závislosti

u nich není tak vysoké. Avšak přes velkou toleranci naší společnosti vůči této skupině NL, bychom se měli více zaměřit právě na prevenci užívání těchto NL a to nejlépe již u dětí na základních školách.

V následujících dvou kapitolách Drogové TČ obecně a Východiska současné právní úpravy drogových TČ jsem zpracovala obecný úvod a následně jsem se zabývala konkrétními drogovými TČ a jejich skutkovými podstatami. Kromě základních informací o největších změnách oproti úpravě předchozí a rozboru objektu, objektivní stránky, subjektu a subjektivní stránky daných skutkových podstat, jsem velký prostor věnovala související judikatuře a aktuálně nejpalčivějším otázkám této problematiky.

Široký prostor tak získalo zhodnocení současné judikatury ve věci určování rozsahu páčání drogové trestné činnosti, která je velmi rozporuplná a stále přináší nové pohledy a právní názory. Do jisté míry tuto soudní praxi zkomplikoval i fakt, že s účinností nálezu ÚS sp. zn. Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. července 2013 již nebude množství větší než malé určeno nařízením vlády. Já sama se přikláním k tomu názoru, aby při hodnocení rozsahu této trestné činnosti soudy kromě množství dané látky vycházely rovnocenně i z dalších okolností, jakými mohou být např. finanční zisk, počet osob, kterým byla látka distribuována, způsob spáchání TČ apod., a aby byl každý případ posuzován individuálně.

Dále jsem se zabývala problematikou NSD a jejich nebezpečným rozšiřováním. Aby tyto látky mohly postižitelné zákonem, je nutný flexibilnější přístup jejich přidávání na seznamy zakázaných látek, než tomu bylo doposud. Proto velmi kladně hodnotím skutečnost, že pro příště je seznam těchto látek uveden v nařízení vlády č. 463/2013 Sb. a uvádění nových látek na seznam nebude podléhat tak rigidnímu postupu, jak tomu bylo v případech jejich stanovení v ZoNL.

V neposlední řadě bych chtěla podtrhnout téma umožnění léčby konopím v indikovaných případech pacientům v ČR. Ač tento krok hodnotím velmi kladně, nová právní úprava má však velkou řadu nedostatků, které vyjmenovávám v kapitole 7.4. Za všechny je třeba zdůraznit skutečnost, že konopí může předepsat jen lékař se zvláštní specializací, množství předepisovaného konopí bude neúměrně omezeno a nebude hrazeno z veřejného zdravotního pojištění. Pro mnoho pacientů tak bude finančně nedostupné a lidé se často budou uchýlovat k domácímu pěstování této rostliny.

Problematika konopí, domácího pěstování konopí, léčby konopím i užívání konopných drog již dlouhodobě trápí naši společnost a nejsme si zcela jisti, jak se k tomuto fenoménu postavít. Mnoho hlasů křičí po úplné legalizaci a některé legislativní kroky tomuto trendu skutečně odpovídají. Pěstování a přechování konopných drog pro vlastní potřebu stíhá mírnější trestní postih než u ostatních NL a případy domácího pěstování konopí pro účely alternativní léčby již bývají obecně tolerovány, neboť v nich není spatřována společenská škodlivost jednání. Na druhé straně trestně stíháme osoby, které prodávají zahradnické potřeby a poskytují nám běžně dostupné informace o tom, jak rostliny konopí pěstovat. Měli bychom si jako společnost ujasnit, jaký postoj vůči konopí vlastně zaujímáme.

Zpracování této diplomové práce mne obohatilo o nové poznatky a informace v dané oblasti a pouze mne utvrdilo v přesvědčení, že bych se touto problematikou ráda zabývala ve své budoucí praxi.

Seznam zkratek

Apod.	a podobně
Atd.	a tak dále
CNS	centrální nervová soustava
ČR	Česká republika
EMCDDA	Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost
EU	Evropská unie
Např.	například
NL	návykové látky
NS	Nejvyšší soud České republiky
NSD	nové syntetické drogy
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OPL	omamné či psychotropní látky
PřesZ	zákon č. 200/1990 Sb., zákon o přestupcích
TČ	trestný čin / trestné činy
THC	tetrahydrokanabinol
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Tzn.	to znamená
ÚS	Ústavní soud České republiky
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
ZoNL	zákon č. 167/1998 Sb., zákon o návykových látkách

Použitá literatura

Knihy

- FENYK, Jaroslav, Roman HÁJEK, Igor STRÍŽ a Přemysl POLÁK. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde, 2010, XVIII, 1317 s. ISBN 978-80-72018-02-4.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 2. vyd. Praha: Leges, 904 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-49-3.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3., aktualiz. vyd. podle stavu k 1.10.2012. Praha: Leges, 2012, 1301 s. ISBN 978-80-87576-29-8.
- KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4.
- KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Geneva: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-61.
- KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 978-80-74000-47-8.
- KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxix, 617 s. ISBN 978-80-74000-47-8.
- NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010, 838 s. ISBN 978-80-73170-84-4.
- NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R., ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 6. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 600, ISBN 978-80-7357-509-0
- NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. 1. vyd. Praha: KLP, 1997, 347 s.
- PÁLENÍČEK, Tomáš, Pavel KUBŮ a Viktor MRAVČÍK. *Nové syntetické drogy: charakteristika a hlavní rizika*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2004, 36 s., [4] s. barev. obr. příl. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-867-3426-9.
- SOTOLÁŘ, Alexander. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení: právní aspekty trestního postihu drogové kriminality, lékařský*

přístup ke zneužívání drog a možnosti resocializace uživatelů drog. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002, 718 s.

- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xvi, 1450 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4004-285.
- ŠTABLOVÁ, Renata a Břetislav BREJCHA. *Drogy: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005, 115 s. ISBN 8072511866.
- ŠTABLOVÁ, Renata a Břetislav BREJCHA. *Návykové látky a současnost*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006, 302 s. ISBN 8072512242.
- VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem, k 1.8. 2011: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, 1367 s. ISBN 978-80-72636-77-8.

Odborné články

- HRUŠKA, Jiří. Drogové trestné činy de lege lata a de lege ferenda. *Trestní právo: odborný časopis pro trestní právo a obory související*. 2011, č. 3, s. 4-18. ISSN 1211-2860.
- NEŠPOR, Karel. Návyková rizika a kriminalita. [online]. 2011 [cit. 2013-12-23]. Dostupné z: <http://www.drnespor.eu/addictcz.html>
- ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník a naplňování funkcí a základních zásad trestního práva hmotného. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora v Praze, 2009, č. 10, s. 22-36. ISSN 1210-6348.
- Zaostřeno na drogy / Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti: *Česká protidrogová politika a její koordinace: Historie a současnost*. Praha: Úřad vlády ČR, 2009, č. 2. ISSN 1214 -1089.
- ZEMAN, Petr. Drogové trestné činy podle trestního zákoníku v kontextu formálního pojetí trestného činu. *Zaostřeno na drogy / Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti*. 2010, VIII, č. 1. 12 s. ISSN 1214-1089.

Ostatní

- *Annual report on the state of the drugs problem in Europe*. [online]. Lisabon: EMCDDA, 2012 [cit. 2013-12-25]. Dostupné z: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/annual-report/2012>

- *International statistical classification of diseases and related health problems*. 10th revision, 2nd edition. Geneva: World Health Organization, 3 v. ISBN 92415465493
- MRAVČÍK, Viktor. *Nové syntetické drogy: Současná situace a perspektivy* [online]. Národní monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti [cit. 2013-12-10]. Dostupné z: <https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CC0QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.adiktologie.cz%2Fcz%2Farticles%2Fdownload%2F4684%2FNove-synteticke-drogy-pdf&ei=FZsLU9r8FcSw7QbSjIDoCA&usg=AFQjCNF7EnikC3g2BMXvoJF5zjPLnrxSfg&sig2=i9WRQibCXeDyfQAU011bZw&bvm=bv.61725948,d.ZGU>
- *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018*. Sekretariát rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Úřad vlády České republiky
- *Protidrogová strategie EU na období 2005-2012*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2005, 27 s. ISBN 80-867-3464-1.
- VOBOŘIL, Jindřich. *Tisková zpráva Úřadu vlády ČR: Pacienti stále čekají na možnost léčby konopím*. [online]. 2013 [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/media/pacienti-v-cr-stale-cekaji-na-moznost-lecby-konopim-109300/>
- *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní monitorovací centrum, 2013. ISBN 9788074400773.

Elektronické zdroje

- http://en.wikipedia.org/wiki/Grow_shop [2014-01-05]
- <http://iuridictum.pecina.cz/w/N%C3%A1vykov%C3%A1l%C3%A1tka> [2013-11-06]
- <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/68/Drogy-a-zakon> [2014-01-12]
- <http://www.biotox.cz/enpsyro/pj3zak.html> [2014-01-12]
- http://www.drogy-info.cz/index.php/info/drogy_a_zakon/prosazovani_prava/nedovolene_nakladani_s_drogami_pravni_uprava_od_1_1_2010 [2013-12-25]

- http://www.drogy-info.cz/index.php/info/glosar_pojmu/t/trestnost_sireni_toxikomanie [2014-01-05]
- <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index373CS.html> [2014-01-12]
- <http://www.legalizace.cz/konopi/vyuziti/lecive/> [2013-12-25]
- <http://www.legalizace.cz/konopi/vyuziti/lecive/leciva-bylina-moderni-medicina/> [2013-12-25]
- <http://www.magazin-legalizace.cz/cs/articles/detail/995-kauza-uceleny-retezec-utoku-na-svobodu> [2014-01-05]
- http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/legislativa-evropskych-spolecenstvi-v-oblasti-prekursoru-a-pomocnych-latek_1969_1051_3.html [2014-01-22]
- http://zpravy.idnes.cz/nejvyssi-soud-pritvrdil-droga-nabidnuta-diteti-je-vzdy-brana-za-vetsi-mnozstvi-gdc-/krimi.aspx?c=A110228_105106_krimi_cen [2014-01-12]
- http://zpravy.idnes.cz/obvineni-kvuli-growshopum-d09-/krimi.aspx?c=A131112_123840_krimi_jj [2014-01-05]

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 23. července 2013, sp. zn. Pl. ÚS 13/12
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. září ze dne 1997
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. prosince 2005, sp. zn. 5 Tdo 1466/2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. prosince 2003, sp. zn. 11 Tdo 992/2002
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. března 2006, sp. zn. 7 Tdo 186/2006
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. srpna. 2005, sp. zn. 11 Tdo 843/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. ledna 2010, sp. zn. 7 Tdo 1480/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. října 2012, sp. zn. 3 Tdo 893/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. května 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. 4 Tdo 1466/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. 6 Tdo 1460/2012

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. října 2004, sp. zn. 5 Tdo 1167/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. července 2004, sp. zn. 5 Tdo 794/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. června 2011, sp. zn. 7 Tdo 795/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. února 2011, sp. zn. 8 Tdo 112/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. února. 2004, sp. zn. 6 Tdo 1497/2003
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. září 2012, sp. zn. 6 Tdo 894/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. června 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. února 2005, sp. zn. 7 Tdo 207/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. září 2010, sp. zn. 6 Tdo 609/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. listopadu 2010, sp. zn. 7 Tdo 1337/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. října 2011, sp. zn. 11 Tdo 1083/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. října 2012, sp. zn. 6 Tdo 1234/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. července 2012, sp. zn 5 Tdo 3/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. května 2004, sp. zn. 6 Tdo 547/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. května 2005, sp. zn. 6 Tdo 547/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. února 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. července 2011, sp. zn. 8 Tdo 896/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2011, sp. zn. 7 Tdo 12/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2012, sp. zn. 4 Tdo 1357/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. května 2013, sp. zn. 11 Tdo 130/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. června 2005, sp. zn. 3 Tdo 705/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2009, sp. zn. 3 Tdo 392/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. ledna 2012, sp. zn. 7 Tdo 945/2011

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. prosince 2003, sp. zn. 7 Tdo 1354/2003
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. března 2003, sp. zn. 5 Tdo 115/2003
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. března 2005, sp. zn. 5 Tdo 280/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. listopadu 2011, sp. zn. 8 Tdo 1363/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. prosince 2009, sp. zn. 3 Tdo 785/2009
- Usnesení Vrchního soudu ze dne 9. října 2003, sp. zn. 2 To 144/2003

Právní předpisy

- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách
- zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog
- zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami
- zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních
- nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek
- nařízení vlády č. 458/2013 Sb., o seznam východích a pomocných látek a jejich ročních množstevních limitech
- nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely TZ stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující OPL a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu TZ
- nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely TZ stanoví, co se považuje za jedy

pozn.: Pokud není uvedeno jinak, byly veškeré právní předpisy získány prostřednictvím automatizovaného systému právních informací ASPI ve znění účinném ke dni uzavření rukopisu.

Resumé

Moje diplomová práce se zabývá trestnou činností související se zneužíváním návykových látek. Jedná se o velmi obsáhlé téma, neboť zneužívání návykových látek s sebou přináší celou řadu společenských, zdravotních a ekonomických problémů a váže na sebe široké spektrum trestné činnosti. Cílem mé práce byl rozbor skutkových podstat jednotlivých drogových trestných činů, související judikatury a nejaktuálnějších otázek drogové problematiky v ČR.

První kapitola vymezuje základní pojmy, které jsou s drogovou problematikou spojeny.

Následující kapitola se zabývá rozdělením drog a jejich účinků. Rozděluje drogy na legální a ilegální a vyjmenovává jejich největší psychická, sociální a zdravotní rizika. Tato kapitola nám pomáhá vytvořit si představu o nejčastěji zneužívaných drogách na našem území.

Třetí a čtvrtá kapitola představují obecný úvod do problematiky drogových trestných činů a popisují východiska jejich současné právní úpravy.

Meritum mé práce je obsaženo v kapitolách 5 – 9. Každá kapitola se věnuje konkrétnímu drogovému trestnému činu, jak jsou zakotveny v trestním zákoníku v § 283 – 287. Jsou zde popsány jednotlivé atributy skutkových podstat i okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Desátá kapitola pak rozebírá společné ustanovení § 289 trestního zákoníku a důvody pro jeho nedávné částečné zrušení Ústavním soudem České republiky.

V rámci každé kapitoly se vždy zabývám nejaktuálnější otázkou s daným trestným činem související. Široký prostor získala problematika určování rozsahu páchaní drogové trestné činnosti. Rozbor této problematiky vychází zejména z judikatury Nejvyššího soudu České republiky. Dále se věnuji otázce rozvoje zneužívání nových syntetických drog či schválení konopí jako léčivého prostředku. Ač tento krok vnímám velmi pozitivně, upozorňuji ve své práci na největší nedostatky nové právní úpravy. V souvislosti s kapitolou 9. pak rozebírám téma provozování tzv. growshops.

Závěr mé práce obsahuje shrnutí a zhodnocení získaných poznatků a návrhy de lege ferenda.

Summary

My thesis is focused on crime related to the abuse of addictive substances. It is a broad topic, because the abuse of addictive substances brings with it a whole range of social, health and economic problems and binds a wide range of criminal activities. The aim of my thesis is to analyze the body of each drug offence, related case law and current issues of the drug problem in the Czech Republic.

The first chapter defines the basic terms associated with drug issues.

The following chapter deals with the classification of drugs and their effects. It classifies drugs as legal and illegal, and lists their most harmful psychological, social and health risks. This chapter helps us to make a picture about the most commonly abused drugs in our country.

The third and fourth chapters provide a general introduction to the topic of drug offences and describe the background of their current legislation.

The merit of my thesis is contained in chapters 5 – 9. Each chapter focuses on a specific drug offence, as they are enshrined in sections 283 – 287 of the Criminal Code. All attributes of the facts of the crimes and qualified facts of the crimes are described in this chapters.

The tenth chapter discusses the common provisions of the section 289 of the Criminal Code and the reasons for its recent partial annulment by the Constitutional Court of the Czech Republic.

Moreover, in every chapter, I am paying a special attention to the most recent challenges related to each crime. What is more, I specifically focused on the extent of the drug related crime. The deeper analysis is based on the case law of The Supreme Court of the Czech Republic. Furthermore, I am dealing with the current boom of abusing the new synthetic drugs and also with the question whether to legalize cannabis as a medicament. Even though I perceive the new legislation as a positive change, I am also warning about its shortcomings. In relation to Chapter 9 I am analyzing the operation of so called growshops.

In the end of my thesis, I summarize and evaluate the facts gathered in this work and I am also suggesting some *de lege ferenda* proposals.

Název diplomové práce v anglickém jazyce

Crime relating to the abuse of addictive substances

Klíčová slova

trestní právo hmotné; zneužívání návykových látek; drogové trestné činy
penal law; substance abuse; drug offences